

קראקא, ה' טבת תרס"ג.

הוצאת תושיה".

דקדום לשון עברית

מעובד ע"י אברהם כהנא.

הַכֹּתֶבֶת :

Verlag „Tuschija“ Warschau.

Книгоизд. „Тунія“ Варшава. Verlag „Tuschijah“ Warschau.

CC 2011-10000

נרל המלך במלכות המלכה

〇〇〇〇〇〇
 〇〇〇〇〇〇
 〇〇〇〇〇〇

「アムステルダム」

**ההוצאה, הכריכה והקדורה,
המחבר והמלא המודר המצנע עושים
את הענין הזה לספר המודר
ישור לקל נפש.**

תפארת על התקדוה של מלאכה והשגת
 (קונסטרוקטיביליזם) במיליפיה ומה
 ההצגה הזאת תופס היות גדול **תפארת**

מחזור: מחזור ב' רפ' 76 ק', מחזור יפה
 עם גאלרענטש 1.85 ר', מחזור יעד
 מחזור 1.76 ר' מא' 16 ק', 25 ק'
 רעכענונגעס פארן לויזאט, "מחזור" ב"מ:
 Verlag: TUSCHJAH, Wanschau.

Новая Парижская Мастерская
разныхъ
Фантастическихъ Перьевъ и Цвѣтовъ
А. ЛЯКСЪ
(101) Варшава, Переѣздъ 9. 10—8

Подписка на 1903-й годъ	БУДУЩНОСТЬ Еженед. газета, съ еженед. приложениемъ Научно-Литературнаго Сборника	4-ый годъ изданіе
-------------------------------	---	-------------------------

БУДУЩНОСТЬ — независимый органъ русскихъ евреевъ, стремящихся къ культурному возрожденію и подъему самосознанія еврейской массы. **ЕЖЕНЕДѢЛЬНИКЪ** „Будущности“ выходитъ въ размѣрѣ 2½—3 печ. листовъ большого формата и состоитъ изъ двухъ отдѣловъ: Современной Лѣтописи, въ которую входитъ подробный обзоръ текущихъ событій еврейской жизни въ Россіи и за границей, статьи по бытовымъ вопросамъ и юриспруденціи, и Литературно-Научнаго Отдѣла, содержащаго статьи по еврейской исторіи и литературѣ, беллетристическія прозаическія, стихотворенія, критику, журнальное обозрѣніе и фельетонъ.

Въ Ежегодн. Сборникѣ, выходящемъ въ концѣ года, помѣщаются болѣе крупныя по размѣрамъ статьи научнаго и литературнаго содержания.

Въ 1903 г. подписчики „Будущности“ кромѣ
обычнаго матеріала покупать:

1) бесплатно При Научно-Литературномъ Сборникѣ — отдѣльный, первый въ литературѣ, самостоятельный трудъ (въ отдѣльной нумераціи страницъ)

ОЧЕРКЪ ИСТОРИИ ЕВРЕЕВЪ ВЪ РОССИИ.

Подъ редакціей и съ примѣч. д-ра исторіи востока
А. Я. Гаркави.

2) За незначительную доплату на почтовые расходы (30 коп.)

Книгу для еврейскаго юношества,

Иллюстрированное литературное изданіе, составл. при непосредственномъ участіи **С. Г. Фруга**, д-ра **Л. С. Наценельсона**, **М. Д. Ривкина** и художниковъ академика **М. Л. Маймона** и **М. С. Юффе**.

Подписная цѣна: 7 руб. въ годъ (допускается разсрочка), 4 р.—½ г., 2 р.—3 мѣс. Новые подписчики могутъ получить „Интер.-Науку, Сборникъ за 1900, 1901 и 1902 г. (до 70 печатн. листовъ) бесплатно, приложивъ на почтов. и конторскіе расходы по 50 коп. за каждый томъ, и получаютъ газету со дня подписки.

Адр. редакціи и Главной Конторы: СПБ., Пушкинская 7.

Мכתב-עתי בשפת עבר לכל עניי היהודים והיהדות בכל הארצות
יוצא לאור בלונדון אחת בשבוע.

„הדגל“ מכיל 16 עמודים גדולים, ובו יבואו בכל גליון מאמר ראשי, מכתבי סופרים מוכחים ובקאים, חפצנים אור על כל מראה וחיון בעולמנו, הפרק מרחוב היהודים“ מלא רב ענין וחשיבות שנפלו ביעקב, בפרק זה עובדים סופרים בכל חלקי התבל ואיים החוקרים, הסקרים להבוא לקוראנו את החרשות המענינות ממקומותיהם, בהדעות „חדשות“ ילדי-יום „הדגל“ תמיד הראשון חוריו להודיע לקוראיו, בכל מקום שיש יהודים יש לו מורו-חדשות פורסמן: בכל גליון וגליון יבוא ספור, ציור או תמונה מקורי או העתקה, כן יבואו „הדגל“ מאמרי מדע, ומקום רחב הוקצו בו לבקרת ספרים חדשים שיוצאים לאור. — מודעות זה החלק הנכבד לבני עמנו המותרים, ובחיות „הדגל“ נפון בין כל אחינו שבכל ארצות תבל תביאנה המודעות-המסחריות רב טובה למוכרים ולקונים.

מחיר „הדגל“ לשנה 6 רובל, בערך זה לחצי ולרבע שנה. לשלוח שפרות-רוסא או מרחאות-הפוסתה בנות 10 קאפ' או הדקציה:

„Hadegel“, 6 Tenter str. North London E.

או אל אחד מסוכנינו ברוסיה:

Надатель. Тушія Варшава. — Редакцію Гацефира, Варшава.
Редакцію Гамелиць, Ст.-Петербургъ,
Н. Нагановичъ, Варшава, Належки № 38.
Л. Тыкочинскому, г. Вѣлостокъ.

Оптическое-Хирургическій Складъ
подъ фирмою „АЛЕКСАНДРЪ“
Варшава, Сенаторская ул. № 22.

עמפעקלט צו פארבריק פרייווען ברוכענדער עלעקטרא-
נאלואאישע, וועלכע היילען גרינדליך נאך קורעס געברויך
לייבאנדער, בויכבאנדער פיר פרייען, עלאסטי-
שע זאקען פיר געשוואלענע פוס, בריל לען מיט
ווענעציאנישע גלעזער וועלכע שטערקען די אויגן
אויך פערשידענע כירורגישע אונד אפטישע
געגענשטאנדע פיר קראנקע.
ברוכענדער ווערען צוגעפאסט דורך איינען פאטנאליסטען.

50—8

ידישע אברים
קאלענדארען
(14 יאהרונג).
פריי 30 קאפ.
מיט פארמא 40 קאפ.
פריי 17 קאפ.
מיט פארמא 28 קאפ.

א. ראסקינס

צו בעקאממען
איבעראל אויף
1903 יאהר

- 1) ראסקינס יודישער היסטארישער קאלענדאר.
- 2) ראסקינס יודישער הומאריסטישער פאלקס-קאלענדאר.

3) ראסקינס יודישער וואכען-קאלענדאר פיר סוחרים צום נאמירען
פריי 50 מיט פארמא 65 קאפ.

- 4) Русско-Еврейско-Магометанскій ежедневный отрывной и записной календарь цѣна 30 коп. съ перес. 45 коп.
- 5) Конторскій Ежедневный календарь для записокъ изящное изданіе на артистическомъ илкатъ цѣна 50 коп. съ пересылкою 65 коп.
- 6) Коммерческій календарь и записная книжка со многими справками и свѣдѣніями. Цѣна въ клеенчатомъ перепл. 40 к. въ англійскомъ переплети 60 коп. (пересылка 15 коп.)

מיט איין נאכנאמע קאסט נאך 17 קאפ. בעשטעללונגען ביטט ציא
אדרעסירען:

Контора изданій **А. Б. РАСКИНА** ВАРШАВА
Диная № 5а.

לסוחרים ראבאט מוב
פארזיכטיג: זאכען ויך בעווינען נאכפעלשונג מיט עהנליכע עמיר
קעמען, ביטטען מיר די נעעהרטע קויפער אין איינענעם
אינערעסע נט אכטונג געבען אויף דער פירמא א. ראסקין איז אויך דעם
קאלענדאר ועלכסט נישט נאר אויף די עטיקעמען.

דווקעריי עט ליטאגראפיע ש. בעלבאטאווסקי פעטראקאו. (געגרינדעט אין 1860 יאהר)

מיר גלויבן אז מיר פערשפארען צו ליבען אונד עקלואמירען אונזער
דווקעריי וועלכע קעסעטירט שפן מעהר ווי 40 יאהר, אונד האט זיך
א גוטען נאמען געשאפט. די פיער יודעקע ווערען געווארען
אין אונזער דרוק אין דעם מיטל פון די 40 יאהר — זענען די בעסטע ערות
דערויף. מיר מאכען נאך אייגענעקראפט, או מיר האבען די לעצטע צייט פיעל נייע
סארטען שריפט אונד פערצינדונגען אייגענשאפט, כדי צו פערשיינערען די ארבייטען
נאך די לעצטע מאדע. מיר נעמען אן צו דרוקען מיכער, העברעאישע, פלפול
ספרים, ווארגאנישע, רוסישע, דייטשע, פראנצויזישע וכו' אויך נעמען
מיר אן צו דרוקען אלערליי עטיקעמען, פריידקוראמען, פארברייטונגע
ביכלעך, פאסטפאפיער, קוויטארישען, וויזשניקארטען וכו'.

אלעס ווערד פון אונד שטעל אויסגעפיהרט, צו זעהר ביליגע פרייען
פעטראקאו איז ביי ווארשא, ריווע קאסטען נור 1.96 רובל.
אדרעסען: 14—8

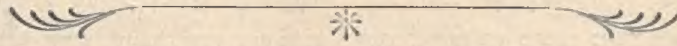
Въ Конторѣ паровой типо-литографій
Ш. Белхатовскаго. г. г. Петрокова.

PRACOWNIA OKRYĆ DAMSKICH
wierzchów do futer i kostjumów
D. BORODOWSKI
4—4 WARSZAWA, Leszno Nr. 9. ni. 4. (100)
Wszelkie zamówienia wykonuję z materiałów własnych i powie-
rzonych podług najnowszych fasonów.

יודישע

פאלקס-צייטונג

א וואכענ-בלאט פאר אלע יודישע אינטערעסען.

אבאנאמענטס-פרייז פאר רוסלאנד:
יעהרליך 4 רובל, האלב-יעהרליך 2 רובל
פערשעל-יעהרליך 1 רובל.
צוואמען מיט דער פרעמיע. אלע ווערק פון
שליס עליבס: יעהרליך 5 רובל; האלב-
יעהרליך 3 רובל. פערשעל-יעהרליך 1.50
רובל. יעהרליכע אבאנעמענטן קענען די 5 ר'
אויסצאהלען אין ראטען; ביים אויסשרייבען
2 רובל. דעם 1-טען אפריל 1 רובל, 1-טען
יולי 1 רובל און דעם 1-טען אקטאבער די
לעצטע ראטע 1 רובל.
אינגעלענע נאכערן 10 קאפ. 20 העלער.

פרייז פאר מודעות (אנצייגען):
פאר יעדער קליינע שטח 15 קאפ.
30 העלער, 40 פעניג.
אויף די ערשטע ווישע פאר דעם מעקסט
20 קאפ. 60 העלער, 80 פעניג.

די אדרעסע פאר רוסלאנד:
Издательство „Тушия“ Варшава
для „Фолксбилдунгъ“
מינרליך: נאוואליסקי 7, וואהנונג 9.

די אדרעסע פאר עסטרייך-אונגארן
און אנדערע לענדער:
Administration
„Jüdische Volks-Zeitung“
Krakau, Sebestyangasse 32.

אבאנאמענטס-פרייז:
עסטרייך-אונגארן: יעהרליך 10 קראנען;
האלב-יעהרליך 5
פערשעל-יעהרליך 2.50
דייטשלאנד: יעהרליך 9 מארק.
אמעריקא: נונדלאנד יעהר. 8 שילינג 8 פענס.
אנדערע לענדער: יעהרליך 11 קראנען.
צוואמען מיט דער פרעמיע. אלע ווערק פון
שליס עליבס: יעהרליך 12.50 קראנען;
11.25 מארק; 11 שילינג; 14 קראנען.
האלב-יעהרליך 7.50 קראנען; 6.75 מארק
6.60 שילינג; 8.40 קראנען; פערשעל-יעהר-
ליך 3.75 קראנען; 3.40 מארק; 3.30
שילינג; 7.29 קראנען.

ענדערן די אדרעסע קאסט 20 קאפ.
40 העלער.

Krakau, 7 Januar 1903.

Nr. 2.

קראקא, ח' טבת תרס"ג.

נישט זיכערע זיכערקייט.

א.

קיין מאל אין דער מענשליכער געשיכטע איז דאס לעבען נישט
געוועזען אזוי אונרוהיג און נישט-זיכער, ווי אין היינטיגע צייטען.
נעמט אפילו דעם גרעסטען עושר, דעם גרויסען באנקיר אדער פאפ-
ריקאנט, וועט ער אויף נישט זאגען, אז ער איז שוין גאר זיכער מיט
זיין פארמעגען, ווארום יעדען טאג זעהען מיר טאקי אנעלכע פאקטען,
אז גרויסע גבירים ווערען פלוצלינג באנקראט און בלייבען ארעמע לייט.
פון מיטלערע און קלענערע בעלי-בתים, הן סוחרים, הן בעלי-
מלאכות, איז שוין גאר קיין רעד נישט: זיי זענען מיט זייער פרנסה
גענוים וועניג וואס זיכער און זייער באנצער פארדיענסט איז ווי אסין
לאטעריע-שפיעל, ווי עפס א גליק-זאך, וואס געווינט אמאל און
אמאל פארליערט עס אויף: ווי אפט בלייבען די בעלי-מלאכות אהן
מלאכה, די קליינע סוחרים-אהן געשעפט, און וויסען געבען אליין
נישט, ווי זיך צו רעלפען, ווי צו פארזיכערען זייער הכנסה, זייער קיום.
פאר וואס אבער זענען דוקא היינטיגע צייטען אזוי אונרוהיג,
אזוי נישט-זיכער געווארען? איז אפשר היינט בכלל די פרנסה וועניג-
גער אדער די ארבייט שלעכטער געווארען? דאס קענען מיר געוויס
נישט זאגען. אדרבה: פרנסה האט מען היינטיגע צייטען מעהר, די
ארבייט איז געוויס בעסער, ווארום די מענשען זענען א סך קליינער
און געפילדעטער געווארען, זיי נוצען בעסער אויס אלע כחות פון
דער נאטור, זיי געברויכען אצונד "מאשינען", וואס שפארען איין פיעל
ארבייט און געבען ארויס בעסערע פראדוקטען, — דאס מענשליכע
לעבען איבערהויפט איז פרייער, שענער, איידעלער געווארען, — און
ביי דעם אלעם, וועט קיינער נישט געריהמען זיך, אז היינטיגע מענ-
שען זענען גליקליכער ווי די פריהערדיגע דורות, ווארום באמת פעהלמ
זיי דער עיקר פון גליק: דאס איז רוהיגקייט און זיכערקייט. און עס
איז דאך קלאר, דאס דער מענש קאן זיך נישט גליקליך שעצען,

ווען ער ווייסט נישט, צי וועט ער מארגען, האפען חיונה, ברויך און
ארבייט...

די סבה פון דער היינטיגער אינזיכערקייט ליגט אין דעם,
וואס דער יחיד, דער איינציגער מענש, איז אין זיין געוועהנליכען,
עקאנאמישען לעבען פמעט ווי אבגעטיילט פון דעם כלל, פון דער
גאנצער געזעלשאפט. יעדער פון אונז לעבט פאר זיך, וזכט זיך
פרנסה, האנדעלט אדער ארבייט אויף אייגענע אחריות, ער פרעגט ביי
קיינעם קיין עצות נישט, וואס איז ווי צו מדין. קיינער זאגט איהם
אויף קיין דעה נישט און דערפאר זארגט אויף קיינער נישט פאר
איהם, און געהט איהם דאס וועלמל נישט גוט, איז ווייטער קיינער
טאקי נישט שולדיג, גאר ער אליין.

נעמט, בדומה למשל, היינטיגע סוחרים: פאר וואס מאכען זיי
אזאלכע אדער אזאלכע געשעפטען? איינער גרינדעט א סוף-פאבריק,
דער אנדערער מאכט אין אנאווניע — א קראם, אדער איין אנדער מין
עסק; ווייס דען בשעת מעשה יעדער פון זיי, אז די געזעלשאפט, די
קנים, הייסט עס, ברויכען טאקי זיין געשעפט, קענען אהן דעם נישט
אויסקומען? קלערט ניט ווער פון זיי זענען די נוצען פון אנדערע
מענשען? אדער האפען איהם אפשר אנדערע מענשען געבעטען
ווענען דעם, איינגעשמועסט צו גרינדען און מין פאבריק אדער אזא
קראם? באמת ביי היינטיגע צייטען, אז עמיצער וואלט וועלען דעם
סוחר געבען איין עצה — צי וואלט ער דאס קענען? ווייסט מען דען
איצט אקוראט, ווער, וואס און וויפיעל פראדוקטען ברויכט די געזעל-
שאפט? קאן מען דען זאגען אקוראט, וויפיעל פאבריקען אדער קרא-
טען דאך? די אדער יענע שטאדט, די אדער יענע געגנט? געוועהנ-
ליך, זעהט מען, אז איינער און דער אנדער קרעסער, דער אדער איין
אנדער פאבריקאנט האט פרנסה, לעבט זיך, און ווער נעמט, אז ער
האט נאך פרנסה בשפע, לעבט, ווי מען זאגט, אין רחבות, אזוי האפען
זיך צעהן אנדערע פאר דעם זעלבען עסק, און פויגט איינעם פון זיי
זאגען, אז מען צעפטרט ביידים א גוט געשעפט, אז עס מוסען אריין

בכלל, בפרט די פעלקער פון אייראפא, ווערען פון יאהר צו יאהר ריי-
כער, שטארקער און זיכערער. ווארום די מענשליכע ארבייט, ווי מיר
האבען שוין געזאגט, ווערד בכלל פון יאהר צו יאהר בעסער און די
מענשליכע ערשלאפט איבער דער נאטור — אלץ גרעסער, פרייטער
און געוואלדיגער.

שטאלץ און פריי איז דער היינטיגער מענש אין זיין ארבייט און
אין לעבען. אבער פאר זיינע פרייזייט צאהלט ער זעהר טייער: ער
גייט פאר דעם אנוועק דאס גליק פון רוהיגקייט און זיכערקייט...

און נישט נאר דער מענש, וואס האט די פחירה, דעם אויס-
וואהל, קאן ביי קיינעם נישט מאהנען, אז איהם טרעפט איין אונגליק,
אפילו די פאמיליע פון דעם מענשען, טהיילמאלס קליינע קינדער,
וואס זענען געווען נישט שולדיג אין דעם פאטערס פעהלער, אויף זיי
פאצאהקען מיט זייער גליק, מיט זייער צוקונפט פאר דעם פאטערס
"אשיפקעס", אריבערפאלענישען, פאלשע חשבונות אין געשעפט און
ארבייט. די אונשולדיגע פאמיליע מוז פיעל ליידען — פאר די פריי-
זייט פון איהר "בעל-מפרנס" און זי האט מיין רעכט נישט צו פאר-
לאנגען, צו פאדערן וואס נישט איז ביי דער געזעלשאפט, אויב איהר
לאנגע ווערד א קריטישע און נישטא ווער עס זאל זיי מפרנס זיין.

עס שטארקט, למשל, דער פאטער, און די פאמיליע, וואס
האט אפשר ביי איצטער געלעבט נאנץ גוט, בלייבט מיט אמאל אהן
א שטיקל פרויר. וואס קענען די ארעמע אלמנה און יתומים טוהן?
מיט וועמען זאלען זיי משפטיגן פאר זייער אומגליק? ווער זאל זיי
אויסצאהלען? העכסטענס קענען זיי בעטען, אז מען זאל אויף זיי
רחמנות האבען, אבער קומען מיט טענות און תביעות — האבען זיי
קיין רעכט נישט, ווארום קיינער איז זיי נאר נישט שולדיג און
קיינער האט קיין שולד אין זייער אומגליק.

גענועהליך אבער האט די געזעלשאפט פארט רחמנות מיט
עלענדע יתומים און מען העלפט זיי ווי נישט איז. ווי אבער, אז דער
פאטער לעבט, איז אבער קראנק? ווי ווען דער פאטער איז געזונד

אין דעם אייגענע געשעפט נייע, אפשר איבעריגע קאנקורענטען, און מען
מאכט עס צו קויט און צו בלאטען, וועט איהר טאקי באלד דערויף
בעקומען די קורצע תשובה: "וואס האט איהר מיר צו זאגען פאר א
דעה? וועט איהר מיר אפשר געבען חיונה? וואס זייט איהר פאר
א רבי שמעלקע אויף מיין בעלד מיט מיין ווילען? וועל איך פערדיגען,
וועט איהר פון דעם געוויס נישט האבען, און אויב איך וועל, חס
ושלום, אנווערען, וועט איהר פון אייער קעשענע גיט דערלעגען".
און דער, וואס וועט אייך אזוי ענטפערן, וועט געוויס גערעכט זיין,
ווארום די געזעלשאפט זאגט היינטיגע צייטען נישט פאר דעם יחיד
און לאזט איבער דעם גורל פון יעדען איינציגען מענשען אין זיינע
אייגענע הענד.

די אייגענע מעשה, געהט צו אויך אין אנדערע צווייגען פון
מענשליכע פרנסות. דער בעל מלאכה נעמט זיך צו דער אדער צו
יענער מלאכה, חאטש ער ווייסט נישט, צי דארף מען נאך בעלי-
מלאכות, צי איז שוין אפשר אהן איהם נישט דא פיעל איבעריגע
בעלי מלאכות פון איין פאך. מען ווארפט זיך אויף בילדונג, אויף
שטודירעניש, חאטש אפטמאל האט אויך דער געשטודירטער קיין
מיטעל נישט צו פערדיגען מיט זיין בילדונג די גייטיגע מיטעל פון
זיין לעבען. דער בונד צווישען דעם איינציגען מענשען און דער נאך-
צער געזעלשאפט איז — אין עקאנאמישען לעבען — נאנץ שוואך,
און מחמת דעם שאקעלט זיך אזוי דער יסוד פון יעדען מענשענס
לעבען און קיינער האט נישט קיין זיכערע שטיצע, קיין גארנאטיע
פאר זיין מיום אין דער גאנצער געזעלשאפט מיט איהר קאפיטאל
און ארבייט.

ווארום אין גרונד גענומען איז נאר דער איינציגער מענש, פאר
זיך אליין בעטראכטעט, אזוי אונזיכער אין זיין עקסיסטענץ. די גאנצע
געזעלשאפט, אדער א גאנצעס לאנד אדער א גאנצעס פאלק למשל,
איז זיך נאנט זיכער און נאנץ רוהיג, ווארום נאר איינציגע מענשען
ווערען פון רייד ארעם, פון ארעם רייד, די היינטיגע געזעלשאפטען

פֿעלִיעטאָן.

יאָנעפּ אין דער יודישער נאם.

די יודישער גוי אין אונזער נאם איז געווען יאָנעפּ. איך הער, ווי
איהר ווילט מיר פערריכטען א פעהלער און לייגען "יאָנעפּ", נאר האלט
זיך איין. ליעבע יודען, חאטש דאס קאל און ווייזט גיט ארויס אין
אלץ אייער חריפות-איך ווייס איהם און געדענק איהם נאר מיט דעם
נאמען "יאָנעפּ" און נאר דעזער נאמען איז מיר טהייער און אז איך
דערמאהן זיך איצט אן איהם ווילט זיך מיר זאגען: זכורנו לברכה
אדער וועניגסטענס עליו השכום... ווייט עס מיר מוחל, ליעבע יודען...

ווען דער דאזיגער יאָנעפּ וואלט געבוירען ווערען ביי רייכע
עלטערן, וואלט געדינען איין אוניווערסיטעט און א געלעהרנטער גע-
ווארען, וואלט ער זיך זיכער ביי אונז גערעכענט מחסיד "אומות העולם"
און גיט וועניג יודישע שרייבער וואלטען פאדערען צו איהם מאכען איין
"אונקטורוו" מיט איהם אויסהערען זיינע הומאנע דעות ווענען יודען
און יודענטהום און גיט וועניג פובליציסטען וואלטען גיט וועניג אר-
טיקלען איבער איהם געשריבען: יאָנעפּ און זיינע בעציהונגען צו יודען,
און ווער ווייסט ווי ווייט זיין נאמען וואלט געקלונגען ביי אונז...

אז ער איז אבער נאר א יודישער גוי געווען, א חוטב עצים
ושוואב מים און איין ארבייטער פון אנדערע ארבייט ביי יודען, ווי עס
וועט זיך ווייטער דערצעהלען, איז ער נאר געווען בעקאנט אין אונזער
יודישער גאס און נאר דארט האבען זיינע דעות ווענען יודען געקלונג-
ען. קיינער האט אבער ביי אונז גיט געהאט די הענה צו צולענען
"יאָנעפּ" עפנים א מיטל, וואס זאל אבשפוגלען זיינע געדאנקען ווענען
יודען, נאר מיין פעטער ר' בער, א יוד א גרויסער למדן און א גרויסער
פחדן, וואס דערזעהענדיג, אז א גוי געהט אין איין גאס פלעגט
ער איבער געהן אויף דער צווייטער גאס — אט נאר דער פעטער פלעגט
האבען א כח צו זאגען אויף יאָנעפּ, אז ער איז איין אוהב ישראל
און אז דער פעטער איז געווען בעזונדערס אויפגעלעגט און יאָנעפּים
גוטע פריינדשאפט צו יודען פלעגט איהם בעזונדערס ריהרען, פלעגט
ער נאך צולענען:

— ווער ווייסט? עס קאן זיין, אז יאָנעפּ וועט האבען עולם הבא...
און מיינט גיט אז מיין פעטער ר' בער איז געווען אזא נהדן,
איין אויסברענגער, וואס זאל טהיילען א ליאדע גוי עולם הבא, מיין
פעטער האט נאר גיט געהאט אזא ברייט הארץ, וואס איז געווען אפילו
נוגע אין עולם הזה, בפרט אין עולם הבא. וואס ער האט עס גע-
האלטען פאר אמת'ע צדיקים.

דער פון קאן מען זיך שוין פארשטעלען, ווי ווייט יאָנעפּ האט

די יודען אין סיביר.

מיט עטליכע יאהר צוריק איז סיביר נאך געוועזן אב געשניטען פון די ערשטער, וואו עס וואהנען דאס רוב פון אינגער פאלק און דאס יודישע לעבען אין סיביר איז אויף געווען גאר אנדערש אלס דאס לעבען פון יעדע יודען וואס איז דער "משעמטא". דא איז סיביר האר פון די יודען במעט נישט געוואוסט פון ארעמקייט. די פרנסות זענען געוועזען גוט און יעדערער האט זיך פערדינט זיין שטיקל ברויט ברוח. וואס עס קומט פאר מיט זייערע ברידער אין אנדערע מקומות האבען זיי במעט גאר נישט געוואוסט, און אז זיי האבען אמאל יא געלייגט אין א גאנצעם פון די יודישע צרות, האבען זיי שולדיג געמאכט טאקי די יודען אליין, וואס — נאך זייער מיינונג — קענען זיי זיך נישט אייגן לעבען מיט די איבעריגע פעלקער. דער סיביריאק האט גערעכענט דעם גיט-סיבירישען יודען עפס פאר א מין ווילדע חיה אין משוגה-דינע לאנגע קליידער מיט לאנגע צוויי פאות און א שטריימעל אויפן קאפ מיט משוגה-דינע פנועות און פערדארבענע האראקטערען, וואס קוקען גאר יענעם אפ גארען און ווילען גאר אלליין נאר נישט מהון, אום צו פערדינען עהרליך דאס שטיקל ברויט און טאקי פאר דעם קאן מען זיי אין ערנדיג נישט ליידען און זיי האבען אזוי פיל צרות.

שוין די לעצטע יאהרען האט זיך דאס רעדל איבער געדרייט: די סיביריאקעס פיהלען שוין אויף דעם טעם פון די יודישע צרות, זיי ווייסען שוין אויף וואס עס הייסט: דא טארסט דו נישט וואהנען און דאס טארסט דו נישט מהון. די סיבירער איינע-באיהן האט געבראכט א סך סיביריאקעס אין אנדערע מקומות, וואו יודען וואהנען. און זיי האר פון שוין געזעהן, אז אויף נישט-סיבירישע זענען נישט לייד-געהערט און פוילע מענטשען, וואס ווילען גאר נישט מהון. זיי פיהלען שוין אויף דעם טעם פון ארעמקייט און נויט... דערפאר זעהען מיר טאקי, אז צום רעיון פון ציוניזם זענען שוין די סיבירער יודען מעהר צו געשטאנען, איידער צו די חובבי ציון. מיר קענען זאגען, אז די סיבירער

און פארדינעט אזוי אין גוטען מוסה נישט? דענקמאל איז טאקי זעהר שלעכט, ווארום זעהר אפט וויל א פייגערע פאמיליע נישט בעטען, ווארום איז פאסט דאס נישט, אדער זי קאן נישט בעטען. ווייל זי איז צו איידעל, צו שטאלע, אום נדבות צו בעטען... מרויעריג, זעהר מרויעריג אין אפטמאל דאס לעבען פון דעם היינטיגען שטאלצען און פרייען מענטשען!

* * *

ווי? קען מען פרעגען: האט דען דער היינטיגער קלוגער, געבילדערטער מענטש, גאר נישט געזוכט קיין מיטלען, בכדי צו מאכען זיין לעבען פעסטער און זיכערער? איז דען נישט דא קיין מיטלען, בעסער צו פארזארגען דעם היינטיגען מענטשען? איז דאס מעגליך? זיין! דער היינטיגער מענטש האט יא געפונען א מיטלען זיך א ביסל בעסער צו פארזארגען און צו פערזעהען, און דאס מיטלען הייסט: "אסעקוראנץ-געזעלשאפטען". דאס מיטלען איז גאר, דאכט זיך, א פראסטער און א גאנץ גלייכער: מען צאהלט א געוויסע סומע געלד יעדעס יאהר אין א געוויסע פארויכערונגס-געזעלשאפט, מען צאהלט על כל צרה שלא תבוא, פאר יעדעס אומגליק, פאר יעדע צרה — און אז דער פועל יוצא פון דעם איז, אז ווען עס קומט דערנאך איין אומגליק, מוז די געזעלשאפט אויסצאהלען א היבשע סומע געלד, וואס קאן געבען א מעגליכקייט ווייטער צו לעבען, ווייטער צו פערדינען. און דאך, אז מען קוקט זיך בעסער צו צי אזוינע אסעקוראנץ-געזעלשאפטען, זעהט מען, אז די זיכערקייט, וואס זיי געבען, איז נישט גאר א זיכערע. דער הויפט חסרון פון זיי איז דער, וואס אזוינע "געזעלשאפטען" זענען נישט בכת צו פארזארגען דוקא די ארעמע מענטשען פון פאלק, דאס הייסט, די מלאסען, וואס ברויכען מעהר פון אלע פארזארגט צו ווערען.

לאמיר זיך אקארשט בעסער צו קוקען צו די אסעקוראנץ-געזעלשאפטען.

(פארשונענע קוקט.)

ד"ר ח. ד. הורוויץ.

איהם איינען געווארפען און נישט איינקאל געוואלט איהם אפריידען פון אונז און צונעמען איהם צו זיך פאר א פאראפערק. גאר יאנעפ האט געשפייט דערויף, ער האט אונזער נאם נישט געוואלט און נישט געקאנט פערלאזען און פלעגט ענטווערן, אז ער האט זיין אויסקומעניש ביי די יודען, נישט צו פערזינדיגען...

אין וואס איז געשטאנען יאנעפ'ס ארבייט פאר דער נאם? יאנעפ איז געווען א מושלם אין אלץ: ער האט האלץ געהאקט, וואסער געטראגען, קיה און ציענען אים שבת געמאלקען. די אויבענס געהייצט, די לייכטער אראפגענומען און פאר בעני, דער איינציגער ריסטאקראט אין נאם, וואס האט געהאט א פאר טויזענד רובל אייגענס און א גרויס שטערמיג נויב, האט ער אויך שבת דעם סאמאנאר אג געשטעלט און פלעגט די ערשטע גלאז טהעע אויסטרינקען. לכתחילה פלעגט ער זיך בעריהמען מיט דעם כבוד, וואס ער האט ביי בעני — אין איידלער יוד! פלעגט ער איהם לויבען נאכדעם אין נאם — ער לאזט מיד נישט אונזען נעהן, ביז איך נאל נישט אויסטרינקען א גלאז טהעע. נאל פריהער ר' בעני טרינקען, זאג איך, — ניין! ניין! זאגט ער, טרינק דו, פריהער, נישט אנדערש, יאנעפ!... אין איידלער יוד... שפעטער איז אבער יאנעפ געוואהר געווארן, אז נישט פון איידעל-קייט נישט מען איהם ביי בעני די ערשטע גלאז, נאר צו ליעב א דין

ליעב געהאט יודען און עס וועט שוין קיין וואונדער נישט זיין, וואס נאך זיין טויט, וויל איך איהם שענקען א בלעטל אין דער געשיכטע פון דעם יודישען פאלק, קנייטשט זיך נישט, ליעבע יודען! גרייבט מיר יאנעפ איז עס ווערטה, אויסער זיינע גוטע פריינדשאפט צו יודען, וואס דאס האט ער מיט גענוג ווארימע ווערטער ארויסגעווינען, האט ער אונזער נאם פיל געדענט, פיל געזען געבראכט, ער האט אונז זייע בעסטע כחות אונזען געגעבען...

אמת טאקי, אונזער נאם האט איהם געצאהלט פאר זיין ריענען אונז. יאנעפ האט געפיהרט זיין גאנצע הוצאה פון אונז און האט געלעבט נאנט בעל-בית'יש, ער איז קיינמאל נישט ווערנע געווען א שטיקל ווייצענס, אפילו אין דער וואכען נישט און האט געהאט א מוזיגע קאפיקע אויף אבער זיין גוטע פריינדשאפט צו יודען האט נישט דער פון חלילה, געשטאמט און מיר וואלטען שטארק געזינדיגט, ווען מען וואלט איהם געווען חושד זיין... יאנעפ איז נישט געווען קיין מאטעריאליסט, ווארום, אז ער וואלט וועלען גליקען זוכען, וואלט ער געפינען נישט ביי אונז אין נאם... ער איז געווען א געזונטער גוי, געהאט צוויי גרויסע נאכאפ הענד, וואס קיין ארבייט איז פאר זיי נישט שווער געווען, האט נישט געטרונקען, אויסער אמאל פסח צייט א ביסל וויין, וואס די נאם פלעגט איהם געבען אויף מארגען נאכ'ן סדר... אזא גוי קריגט אויף זיך אלע מאל א בעל, און די ארומיגע פריצים האבען טאקי אויף

קינד אין נוממאזע אדער צו א רוישישען לעהרער, דער ארעמאן גיט אונזעך זיין קינד אין א יודישער שולע, אבער וואס וועט דאס קינד קענען יודיש פון אזא מין שולע? און קיין חדרים איז גיטא, וואו עס זאל זיך דער גאנצער לערנען האמטש אביסל יודיש.

דארום וואלט נייטיג געוועזען, אזאויף דער אספה זאל מען גיט אריבערלאזען די פראגע פון חדרים מתקנים, בעזונדערס פאר די קליינע געמיינדעס, וואס קענען גיט האבען. קיין אנדערע שולען.

עס איז זעהר שווער אראפ צו ברענגען א רעכטען יודישען לעהרער קיין סיביר, ווארום גיט אלע מענען וואהנען אין סיביר און די וואס האבען יא "פראוועס" צו וואהנען אין סיביר פערלאנגען זיי, מען זאל זיי צאהלען אזא געהאלט, אז די געמיינדע קאן אזוי סיעל גיט צאהלען.

איך גלויב, אז ווען די ציוניסטען וועלען זיך גאר גיט בעמיהען קענען זיי אין עטליכע יאהר ארום האבען גוטע יודישע לעהרער. די ציוניסטען אין אדעסא אדער ווילנא זאלען גרינדען אזא אינסטיטוט, וואס זאל ארויס געבען לעהרערס און יעדע סיבירער ציוניסט-שע חברה זאל שיקען איינעם אדער צוויי קינדער אין דעם אינסטיטוט. פאר די קלענסטע חברה וועט גיט זיין שווער אויסצוהאלטען ¹ קינד אויף איהר חשבון, און אונזעך צו שיקען קינדער אהין לערנען זיך, וועלען זיך געוויס געפינען א סך בעלנים.

אזוי ווי אין סיביר איז איין יודישע געמיינדע זייער נויט פון דער אנדערער און צווישען די ציוניסטען פון פערשידענע ערטער איז גיט פארהאן קיין שום פערבינדונג, דארום וואלט זייער גוט געווען ווען אלע חברות זאלען מרוצה זיין, אז אלע יאהר זאל זיין א ציוניסטישע אספה אין יעדער גובערניע.

א. היינשטאדט.

יודען זענען פקעט אלע ציוניסטען, עס איז גיט דא קיין יודישע גע-מיינדע אין סיביר, וואס זאל גיט האבען איהר ציוניסטישע חברה. עס איז זעלטען צו געפינען א סיבירער יודען, וואס צאהלט גיט איין דעם שולע און אפילו דער וואס צאהלט גיט, איז ער אויך גיט קיין געגנער פון דעם געזין; און ווען די ציוניסטישע ארגאניזאציע וואלט געווען בעסער, וואלט דער ציוניזם דא אין סיביר געשפיעלט גאר א גרויסע ראלע. גאר דאס איז טאקי דער חסרון, וואס די ארגאניזאציע איז גיט, ווי עס בערדארף צו זיין.

די הויפט סבה איז דאס, וואס דער ראיאן איז זעהר גרויס, און דער ראיאנער מורשה איז גיט פילכל צו זיין אליין אין אלע פונקטען. ווען ער זאל קענען האמטש איין מאל אין יאהר בעזונדען אלע שטעט, וואו עס זענען דא ציוניסטישע חברות, וואלט ער געווען אז אין אייניגע חברות זענען די פערזענלעכע גיט קיין געניטע מענשען און מיט זייער פיהרונג ברענגען זיי גיט קיין גוצען, גאר שאדען דער ציוניסטישער אידעע. זיי זענען מרחה אזעלכע מענשען, וואס זענען אין גאנצען איבער געגעבען דעם געזין אין קענען און ווילען מווען.

עס וואלט זעהר גוט זיין, ווען דער סיבירער מורשה זאל זיין אזא מענש, וואס זאל קענען האלטען רעדען אין יעדער פונקט, סיי אויף פראקט יודיש פאר דעם גמון און סיי אויף רויש פאר די אינטעליגענציע. אזא פראפאגאנדע וואלט געבראכט סיהל גוצען אין סיביר און מיר וואלטען אפשר פטור געווארען פון אלערליי שלעפערס מגידים, וואס האבען געמאכט דעם ציוניזם פאר א מיטעל, פכדי ארויס צו שלעפען די עטליכע רויב, וואס וואלטען צו גויץ געקוקען אויף אנדערע גייטיגערע זאכען.

ווי שלעכט עס איז דאס יודישע לערנען אין די חדרים אין דער "שטערטא", דאך געבען זיי ארויס גיט ווינציג לומדים, וואס ליע-בען זייער פאלק מיט לייב און לעבען.

אין סיביר איז דאס אנדערש: דער רייכער מאן גיט אונזעך זיין

(מיין פערטער בער דער למדן, דאכט זיך, האט עס איהם דערקלעהרט) און ער איז אביסל גרוינליך געווארען. מיינט גיט חלילה, אז גע-שאלטען, גערופען זייד, מאשעניק, ווי מען וועלט א יודען אין אנעלכע פעלע. ניין, דערויף איז יאנעפ גיט געווען פעהיג, ער האט גאר גע-מאכט א הערה, אז דער דין געפעלט איהם גיט, נאך זיין מיינונג קומט עס ארויס: אפגענארט נאט.... עס פערשטעהט זיך, אז זיין הערה האט קיין ווערט נישט געהאט און האט קיין שום שלעכטע ווירקונג גיט געקאנט מאכען אויפ'ן שלחן ערויד'ס אוטאריטעט, דען זיין הערה האט געשמעקט אביסל מיט אייגענליעבע: דאס דארף אבער גיט ווארפען קיין שאטען אויף יאנעפס בעציהונגען צו יודען, ער איז דאך פארט גאר א יודישער גוי געווען, די טיעפקייט פון א יודישען דין האט זיין נשמה פארט גיט געקאנט בעגעמען...

און אלע ארבייט פאר דער נאם האט ער ערפילט עהרליך און יושרדיג, און האט קיינמאל אונזער נאם גיט בעריסען, ווייל קיין מאטעריאליסט, ווי מיר האבען שוין געזאגט, איז ער גיט געווען, ער האט ליעב געהאט די ארבייט אליין און דערווייט, פאר וועמען ער האט געארבייט.

פאר א וואנען האלץ צעהאקען אויף דינע שייטלעך פלעגט ער געמען א פעקעלע מאחארקע פאר צוויי קאפיקעס, דאכט זיך גיט טהייער? ... גאר קיין עקספלאטאציע קאן עס אויך גיט הייסען, ווייל דערין האט

מען זיך אין אונזער נאם גיט אוי שטארק גענייטהיג אדער ווי די עקאנאמיקער דריקען זיך אויס אויף זייער לשון: דאס איז גיט געווען קיין אומסטעלפארע בעדערפעניש... יעדער בעל הבית אין אונזער נאם האט געהאט א האק, צי בירושה, צי אליין געקויפט, און יעדערער וואלט ווי עס איז אריין שפאלטען די האלץ, אלא וואס דען? אז יאנעפ פלעגט פארפיי געהן און דער געהען, ווי א בעל הבית שטעהט אויפ'ן הויף און שפאלט האלץ און דאס שייטעל טאנצט און שפרינגט אונטער זיינע הענר און וויל זיך בשום אופן גיט אונטערגעבען, פלעגט ער זיך אבשטעלען, גוטעריציג צעלאכען זיך און אין זיין יודישען לשון, וואס ער האט עס גערעדט ווי זיין מוטערשפראך, פלעגט ער זאגען:

— עי, ר' חיים, ר' חיים! געה בעסער אין בית-הדרש אריין און זען זיך ביין משניות און שפאלטען לאז מיר, צי אזוי שפאלט מען האלץ? ... ווייז אהער די האק.

— אבער גיט טהייער, יאנעפ.

— א קליין פעקעלע מאחארקע...

— נו, נו ...

און יאנעפ פלעגט נעמען די האק, בעשפיינען די הענר, וואס ער האט עס געהאלטען פאר א גרויסע סגולה און דער וואנען האלץ פלעגט זיך פערזונדלעך בהרה עין אין דינע שייטלעך איז די בעלי-הבית'סעם פלעגן הייצענדיג יאנעפסן בענשען און בענשען ...

פארמישע ענינים.

(די ריזע פון רוסישען מיניסטער גראף לאמורארק. פראנק-רייכס צרות, איטאליע שטעהט צו פאר א שותף, רוועלט אלס פשרה מאכער).

די רוסישע רעגירונג האט זיך גענומען ערנסט צו דער מאקעדא-נישער פראגע. נאך די אזהרה, וואס זי האט וועגען דעם געשיקט צו דער טערקיי, האט זי אויך ארויסגעשיקט איהר מיניסטער דעם אייסקען, דעם גראף לאמורארק, ער זאל די לאגע אין מע קיי פערפעסערען און צו דעם צוועק איז ער געוועזען אין וויען, וואו ער האט זיך פארקער-שטעלט פאר דעם עסטרייכישען קייזער פראנץ יאזעף. רוסלאנד וויל בעניגען איהרע פריינדשאפט מיט עסטרייך און קומען צו אהעכספונגע צו דער לאגע אויף דעם באלקאנישען האלב-אינזעל, אין אייגעם מיט איהר ברענגען ארבעטונג אין דער טערקיי, כדי צו דערהאלטען דעם שלום אין אייראפא. נישט איינמאל זענען שוין אויסגעבראכען מלחמות אין אייראפא מחמת די רדיפות, וואס די קריסטליכע איינוואוינער ליידען אין טערקיי און אויף היינט שוועבט דער פחד פאר א מלחמה איבער אייראפא און רוסלאנד וויל דאס פעהרטישען. די אזהרה פון דער רוסישער רעגירונג און די הייזע פון איהר מיניסטער האבען אפילו א ביסל געוויקט, די טערקיי האט זיך אביסל שטארקער גע-נומען איינצושטילען די אויגרוהען, אבער ווי לאנג עס וועט האלטען קאן מען נישט וויסען. אין אייראפא ווייסט מען שוין, וואס עס הייסט אין טערקיי מאכען ארבעטונגען: מען ווארפט אראפ אייניגע בעמקעס פון זייערע שטעלען, מען מאכט גייע, עס ווערד שמיל אויף א קורצע צייט און רעגנאך הויבען זיך ווידער אן די אויגארבעטונגען און רדיפות.

די טערמישע רעגירונג איז צו שוואך צו מאכען גוטע תקנות און ארבעטונגען אין איהר לאנד, וואס זאלען האלטען אויף תמיד, דאס ווייסט די רוסישע רעגירונג נאנץ גוט און איהר פונג מיט דעם שיקען איהר מיניסטער, איז זיך איין עצה צו האלטען מיט די אנדערע מלוכות, דערהויפט מיט עסטרייך, ווי צו פעהרטישען, אז דורך די אויג-

רוהען אין דער טערקיי זאלען נישט ליידען די אנדערע אייראפעאישע מלוכות און דעריבער האט מען פארגעטראגען א פראיעקט צו שיקען נאך מאקעדאניע א קאמיסיע פון עטליכע מענטשען פון אייניגע מלוכות, וואס זאל זעהען, ווי דארטען האלט דער צושטאנד און זוכען מיטלען, ווי עס צו פערפעסערען.

פון וויען איז דער גראף לאמורארק געפאדערען קיין בולגאריע און פון דארט קיין סערביע. א חוץ עסטרייך, איז ער אין די אנדערע אייראפעאישע רעגירונגס-הויפט נישט געפאדערען. דייטשלאנד האט זעהר קליינע אינטערעסען אין טערקיי, ענגלאנד האט איצט צו טהון פון אלע זייטען: דארט דארף זי זיך זיכערען מיט דעם געזונ-אין דרום אפריקא; דא מוז זי אונטערדרימען דעם מולאה מיט זיין חיל און דארטען מוז זי שיקען איהר פלאטע מפיל אימח צו זיין אויף וועגעציעלא; פראנקרייך האט אפילו יא אינטערעסען אין טערקיי: זי וויל און קאן זיך אבער נישט מיטשען.

פראנקרייך וויל זיך נישט מיטשען, ווייל זי האט זיך איהרע היימישע צרות און פערשפארט זיי ווכען אין דער פרעמד. פראנקרייך האט זיך ערשט אנגעהויבען אויסצורוהען פון די פאנאמא-און דרייפוס-סקאנדאלען און זי האט שוין פרישע סקאנדאלען, גייע צרות, "צרות-הבת" פון די מאנאשיקעס מיט זייערע שולען, פון מאדאם עמפער מיט איהרע מיליאנען-שווינדלען. זי מיטשט זיך אפילו נישט אין דעם סכסוף מיט וועגעציעלא און האט איהרע תביעות און מענות, וואס זי האט אויף איהר, איבערגעגעבען צו א משפט-שלוס.

ליעב צו מיטשען זיך אין פרעמדע זאכען האט אבער איטאליע און איז דעריבער צו געשטאנען אלס שותף צו דייטשלאנד און ענג-לאנד צו סטראשענען וועגעציעלא און האט אויך איהר געזאגטעטען ארויסגענומען פון וועגעציעלא און געשיקט איהר פלאטע צו בעלא-בערן, אדער ווי עס הייסט אין דער פאליטיק "בלאקאדירען" די האפענס פון וועגעציעלא.

זינט די מפלה, וואס איטאליע האט געהאט אין דער מלחמה

פאר שבת-דינע ארבייט נישט געשטעלט קיין הויכע פרייזען, זיך קיינמאל נישט געבונטעוועט, נישט געמאכט קיין חלוק, צי האט איינער 8 לייכטער, צי ווער צוויי-אלץ איינס: פאר לייכטער אראפ נעמען: א קאפעקע מוזמן מיט א שטיקעל חלה, מענסט האבען טויזענד לייכטער און מענסט האבען איינעם, דאס איז נישט מיין זאך, דאס איז א נאטס-זאך, פער-קעהרט ביי נחום דעם שוסטער, וואס האט געהאט א קראנק-ווייב און פיער הונדריגע קינדער, פלעגט יאזעף קיין פארע געלד נאר נישט נעמען, ער פלעגט ביי איהם אפנעמען זיינע שכירות אסיען-צייט מיט צוויי גרויסע לאטעס אויף די שטיוועל און פלעגט נאך נחומ'ען דאנקען און דאנקען, ווי ער וואלט איהם א נדבה געשענקט, האטש ער האט די פאר לאטעס פער פערדיענט ביי איהם.

און אז די קראנקע שוסטערקע פלעגט איהם אמאל שבת וועלען אבשניידען א שטיקעל חלה פון דער ארימער קליין-חלה, וואס איז געלעגען אויפ'ן טיש, פלעגט יאזעף אויך דעם נסיון ביישטעהן, ער פלעגט קוקען אויף דער חלה און קוקען, דרעהען די וואקסען, ווי ער וואלט זיך געהאטען מיט ווי איין עצה און פלעגט צום סוף א מאך טהון מיט דער האנד:

— ניין חיענע, בעהאלט דאס פאר די קינדער...

ענדע קומט.

אברהם ריינען.

נאר דאס וואס ער פלעגט פאר א וואנען האלץ צעהאקען נישט בערייסען קאן מען מאכן זאגען, עס איז נישט געווען קיין נויט: מילא האבען די נאסיגע בעלי-בתים נישט געקאנט, ווי ער, קיינציג האקען, אבער דאך קאן מען זיך מיט האלץ ווי עס איז איין עצה געבען: העלפט אינטער דאס ווייב, איין עלטער בחוריל-איינער האלט די האק מיט דער שארפער זייט אויפ'ן שייט האלץ, דער צווייטער קלאפט מיט נאך א שייט האלץ אויף דער טעמפער זייט האק און פריהער, צי שפעטער, די שייט האלץ האט דאך אויך איהר איידלקייט, אז צוויי יודישע נפשות מאטערן זיך איבער איהר א האלבע שעה, מוז זי זיך צעשפאלטען.

וואס וואלטען אבער די נאסיגע יודען געטהון ווען יאזעף וואלט אים שבת געהעבערט די פרייזען, וואלט נישט וועלען אויסהייצען שבת די אויבען אינטער א צעהנערל, פאר לייכטער אראפ נעמען א זעכסער און פאר יעדער קליינע ארבייט אים שבת געריסען די הויט? שבת איז דאך שוין אלץ א נויט, אליין קאן מען עס נישט טהון און ער איז איינער אין גאס, די איבעריגע פאר גוים אין גאס זענען געווען רייכע בעלי-הנפחים, האבען געהאט אייגענע ערד און האטש א שטיקעל ווייסע חלה האבען זיי אויך ליעב געהאט, וואלט זיי דאך אבער דער האנער און די שנאה צו יודען נישט ערלויבט צו ארבייטען פאר יודען, ווער דערשט נאך מעלקען א קוה, צי א ציענ און הייצען אין אויבען, אט אין וואס יאזעפ'ס זאסלונג בעשטעהט, יאזעף האט אפילו

פרינץ פריעדריך אויגוסט פון זאכסען מיט איהרע 6 יונגע קינדער און איז אנטלאפען קיין אויסלאנד. די סבה פאר וואס זי איז אנטלאפען איז, לויט ווי די דייטשע בלעטער שרייבען, א לעבעס-אנטרונג. די קראנפרינצעסין, וועלכע האט איהר מאן 6 קינדער געבארען, פון וועלכע דאס יונגסטע איז נאך קיין צוויי יאָר נישט אלט, האט זיך מיט א דריי יאָר צוריק איינגעליעבט אין א פראנצויזישען לעהרער, און פון דענסט מאל אן איז דער שלום בית ביי דעם קראנפרינץ צעשטערט געווארען. שוין דריי יאָר, אז דאס זאכסישע פאלק רעדט אויף וייער קראנפרינצעסין, וועלכע זיי האבען אזוי שטארק לעב געהאט, אז זי איז איהר מאן נישט מער טריי, און דעריבער האט איהר אנטלויפען נישט געמאכט אזא רעש, ווי עס האט געראפט מאכען, דער וואונדער איז נאר גרויס, וואס איהר עלטערער ברודער, דער ערצהערצאג לעאפאלד פערדינאנד, האט איהר אויף דער רייזע בענקלישעט און איהר מיטגעהאלפען אנטלויפען פון מאן.

פרינצעסין לואיזע אנטאניעטע איז געבארען אין 1877 און איז היינט 31 יאָר אלט, איהר פאטער איז דער גראסהערצאג פערדינאנד פון סאקסאנא. אין יאָר 1891 האט זי געהייראטעט מיט דעם זאכסישען קראנפרינץ פריעדריך אויגוסט.

די קראנפרינצעסין איז צוזאמען מיט איהר ברודער אין זשענעווא, אין דער שווייץ. די קראנפרינצעסין און איהר ברודער ווילען דורכ-אויס, אז איהר מאן קראנפרינץ פרידריך אויגוסט זאל זיך מיט איהר גיין, וואס דאס קאן נישט געשעהן און דעם ווילען פון דעם פאפסט, ווייל די קראנפרינצעסין מיט איהר מאן זענען קאטהאליקען.

ווייטער דיעזע מעלדען, אז די קראנפרינצעסין און איהר ברודער האבען איבער געלאזען בריעף, די קראנפרינצעסין שרייבט אין איהר בריעף, אז זי וועט בשום אופן צו איהר מאן נישט צוריק קומען און דער ברודער שרייבט, אז ער איז מסכים אויף אלץ וואס די שוועסטער טהוט, ער האט זיך געווענדעט מיט א בריעף צום קייזער פראנץ יאזעף, מען זאל איהם אויסשליסען פון דער קייזערליכער פאמיליע, און ער זאגט זיך אב פון אלע זיינע שטעלעס אין מיליטער און פון זיינע עהרענטיטלען.

דער קייזער פראנץ יאזעף האט איהם גלייך פון אלעם אויסגעשלאסען.

די מיליאנען שווינדלער עמבער.

אין פאריז נומער האבען מיר געבראכט די קורצע ידיעה, אז די שווינדלער-פאמיליע עמבער האט מען ארעסטירט אין מאדריד. מיר ברענגען דא אין קורצען די בעשרייבונג פון דעם מיליאנען-שווינדלער. אין יאָר 1888 איז געשטארבען דער אמעריקאנישער מיליאנער ראבערט הענרי קראפארד, אזוי האבען די צייטונגען וועגנסטענס גע-שרייען, וויין נאנט פערמענען, וואס האט בעטראפען מער אלס הונדערט מיליאנען פראנק, האט ער בצנאא איבערגעלאזט דער פרוי עמבער. די צנאא איז געשרייען אין ניצא אין יאָר 1877, דאמאלס איז מאדאם עמבער נאך געוועזען אונפערדייראטעט און האט געהייסען דאָר גיין אן, עס פערשטעהט זיך, אז זייענדיג אזא רייכע יורשטע האבען זיך אויף איהר געפונען א סך בעלגים און פון אלע איז געפאלען דער גורל אויף א געוויסען עמבער, אויף דעם סוף פון דער רייכער יורשה האט מאדאם עמבער געקויפט אויף קרעדיט א פאלאץ אין איינעם פון די גרעסטע נאסען אין פאריז, א גרויסארטיגען שלאס ביי מעלין און א לאנד-האוס.

אין דעם פאלאץ האבען זיך פאר דער מאדאם עמבער פאר-געשטעלט, לויט איהרע רייד, צוויי יונגע לייט, וואס האבען זיך אויס-געגעבען פאר פלעמינקעס פון דעם פערשטארבענעם קראפארד, די ביידע יונגע לייט, וואס א חוץ פאמיליע עמבער, האט זיי קיין שום

מיט דעם קעניג פון אביסיניע, האט זי איינגעזעהען, אז אויף איהר אייגענעם חיל קאן זי זיך ווייניג וואס סוף זיין אונג שטעחט דעריבער צו צו אנדערע מלוכות, דער עיקר צו ענגלאנד. נאר גיט פאר אים-א-ליע האט זיך דער וועגעציעל-אנישער פרעזידענט קאסטרא דעזשאקען, עס איז קעניג דאס חיל פון דייטשלאנד און ענגלאנד צו האלטען אין דער מורא אפילו אזא שטארקען באראקטער-טעגשען ווי קאסטרא. פרעזידענט קאסטרא האט איינגעזעהען, אז זיין גבורה קאן נאר גילטען געגען זיינע פיינד אין לאנד, געגען זיינע שכנים אין אמע-ריקא, אבער נישט געגען צוויי אייראפעאישע רעגירונגען, ער האט אויף דערגאנגען, אז אויף דעם געזען, וואס דער שטאטס-מאן-ראע האט ארויסגעגעבן: "אמעריקא פאר אמעריקאנער", קאן ער נישט בויען, ווייל דאס געזען זאגט, אז נאר ווען א פרעמדע מלוכה וויל פון אמעריקא אברייסן א שטיק לאנד, מוז אמעריקא געהן מלחמה האל-טען מיט יענע מלוכה, אבער נישט ווען די פרעמדע מלוכה מאכט נאר א בלאקאדע אויף דאס שטיק לאנד, כדי איהר צו שטראקענען, זי זאל נאכגעבען די תביעות, וואס מען פאדערט פון איהר, ווי עס איז איצט דער פאל מיט וועגעציעלא. אמעריקא וועט מיט אייראפא צוליעב דעם קיין מלחמה נישט האלטען, און האט דעריבער באלד מסכים געווען אויף דעם פראיעקט, אז דער אמעריקאנישער פרעזידענט רוזוועלט זאל מאכען א פשרה צווישען זיי. ענגלאנד אבער וויל אנדערש גיט מסכים אויף דער פשרה, וואו זי וועט נישט זיכער זיין, אז וועגעציעלא וועט מקיים זיין די פשרה און דייטשלאנד האלט מיט ענגלאנד.

נייעס פון דער וואך.

I. וועלט נייעס.

— ווי דער Варш. дн. מעלדעט האט מען שוין אין ווארשא איינגעפיהרט די נייע רייזע-פעסער, וועלכע מען גיט ארויס אויף דעם נאנצען לעבען און מען דארף פאר דעם פאס נאר גיט צאהלען — אין ווילנא האט מען נישט לאנג אויסגעבויעט א קראנקער-הויז פאר גייסטיש-קראנקע (משוגעים), אין דעם דאווענען שפיטאל זענען דא 1000 בעטלעך, דער בנין האט אפגעקאסט 1 מיליאן מיט 150 טויזענד רובל.

— די חברה צו בויען ביליגע דירות פאר ארבייטער אין ווארשא, האט געבעטען צו דעם צוועק א קרעדיט פון 10 מיליאנען רובל. — די רוסישער קייזער האט געשענקט 50,000 רובל פאר די פערזאנליכע אייגנאנדשאן.

— די רוסישע שריפטשטעלער גראף ל. נ. טאלסטאיי איז קראנק געווארען אויף'ן לונגענענצינדונג, די קראנקהייט איז געפערליך, וויסנדיג דאן שוין אז ער וועט נישט לעבן.

— אין שטעטלעך וואס זענען אויף'ן דעם בעריהמטען נאר-ווענישען שריפטשטעלער הענריק אים בען (וועלכער צווישן זיין דער-פערזאנליכען לעבן איז פערשטארבען אויף'ן דעם צוועק צענען אין שטעטלעך איינעם דראמא, וואס ער האט פערפאסט, וואס איז געזעט וואך איין דורך אדעסא דורכגעפיהרט גע-ווארען וואס אויסלאגט רוסישע תבואות: 1,496,000 פוד ווייץ; 887,000 פוד קערשטען און 265,000 פוד קאקורנא. זיין שוין וואס א גרויסע שטח.

די זאכסישע קראנפרינצעסין.
— מיטוואך דעם 11טן דעצעמבער האט די זאכסישע קראנפרינ-צעסין לואיזע אנטאניעטע אוועקגעווארפען איהר מאן, דעם קראנ-

מאנסבילען און 8 פרויען: פרידריך עמבער! דער מאן פון די שוויגער- לערם, 46 יאהר אלט, שהערעט עמבער, די פרוי זייעט, 47 יאהר; איהר שוועסטער מארע דארניאק 39 יאהר אלט און איהרע 2 ברידער ראמאן און עמיל דארניאק זענען אלט איין ערך פון 60 יאהר און זייערע א קרובה עוא דארניאק.

דעם ברידער ראמאן דארניאק פערשולדיגט מען אויך אלס רוצח, ער האט לויט ווי עס ווייזט זיך אויס, געהרגעט דעם באנקיר שוסטמאן אויס ליל אין איין וואגאן אויף דער אייזענבאן. פאמיליע עמבער האט ביי דעם מיליאנער שוסטמאן געוואלט בארענען מיליאנען און ער האט נישט געקאנט, נאך דעם באנקירס טויט האט מען פון זיין באנק בעד קומען די דאזיגע הלואה, אין דעם אבענד ווען דער באנקיר איז גע- הרגעט געווארען, האט מען געזעהען דאס מאנען אויף דעם אייגענעם וואקאל, איצט איז דער חשד נאך גרעסער אז ער איז דער רוצח.

און אין פראנקרייך שרעקט מען זיך פאר איינעם סקאנדאל, וואו עס וועט זיך ארויסווייזען ווידער, אז די גרעסטע לייט אין פראנקרייך זענען פערזענלעך אין דעם סקאנדאל, מאדאם עמבער זאגט אז זי האט בריעף פון דעשענאל, דער פרעזידענט פון סענאט, פון פרייסיגע, דעם געוועזענעם קריגס-מיניסטער, פון קונסטאן און דעם געוועזענעם פרעזידענט קארגא, אויך רעכט מען, אז לופע, אווען פון דעם היינטיגען פרעזידענט, איז אויך אין דעם פערמישט.

לויט די לעצטע ידיעות האט מען געחאפט נאך צוויי פערזאנן, וואס האבען איין אנטייל אין דעם שווינדל: פרייליין דאלאצא אדער ווי זי הייסט מיט איהר ריכטיגע נאמען, דיקאפאנטרי, די געליבטע פון ראמאן דארניאק און פאריירע, דער פערזענלעכער ביי דער פאמיליע עמבער.

קארא, דער פאליציי-מיסטער פון מאדריד וועט בעקומען דער- פאר וואס ער האט די פאמיליע עמבער געשטעלט, 25,000 פראנק לויט ווי די פראנצויזישע רעגירונג האט צוגעזאגט, עס קאן זעהר ווילן, אז די פאריזער פאליציי איז דעם מאדרידער נאר נישט מקנא, זיי האבען פון די שווינדלער אנדא א סך מער בעקומען פאר דאס נישט ענט- דעקען.

דער אבערקאמיסער פון דער פאריזער פאליציי איז מיט א סך בעאמטען געפאהרען קיין מאדריד, אפגענומען די ארעסטירטע פאמיליע פון שפאניע און זיי צעקענען נאך פאריז.

II. יודישע נייעס.

— די קאמיסאן פאר שולען אין דעם קאמיטעט פון דער פערשער- בורגער חברה צו פערשפרייטען בילדונג צווישען יודען אין רוסלאנד איז פאריגען זונטאג זיך צוזאמען געקומען אויף איין אספה, דער עיקר איז אויף דער אספה געהאנדעלט געווארען די שאלה וואס די חברה האט אפגעטון פאר די עלעמענטאר-שולען, פון דעם זיין וחסבון וועלכען מען האט פארגעלייענט זעהט מען, אז דאס רוב בקשות ווענען גרינדען שולען און ביבליאטעקען האט מען אפגעזאגט, ווייל עס פעהר לען די מיטלען דערצו, דעריבער האט די קאמיסאן פארגעטראגען א נאנצען צעטעל תקנות, לויט וועלכע די חברה זאל בעקומען גייע-הברים, איינע פון די תקנות איז, דאס די חברים פון קאמיטעט זאלען ארום- פאדענען אין די פראווינק-שטעט צו פערמעהרען דעם צאהל פון די חברים, אויך האט מען פארגעטראגען, מען זאל ארויסגעבען א נאמעל- בוך און די חברה פון דעם בוך זאל געהן אויף עלעמענטאר-שולען. — אין קורצען וועט ארויסגעהן א סטאטיסטיש ביכל, אין וועלכען די חברה יקא האט צוזאמענגעשטעלט אלע ידיעות, וועלכע זי האט געאמלט ווענען די יודישע ערד-ארכיטעט איז בעלי-מלאכות, וואס וואהנען אין דעם יודישען ראיאן.

מענט נישט געזעהען, האבען געווינען א צואה פון דעם פעטער קראפארד, וואס מאכט יעדען פון זיי פאר יורשים אויף א דריטעל פון זיין פער- מענען.

די ביינע קראפארד'ס האבען געזאגט, אז עס געהט זיי נישט ווענען דעם געד, דריי און דרייסיג מיליאנען מיט א דריטעל האבען ביי אונז נאר קיין גרויסען ווערט נישט מיר האבען אליין יעדער צו צוויי הונדערט מיליאנען, מיר ווייסען, אז דער פעטער אינגערער האט זעהר געוואלט זיך משרד זיין מיט דער פאמיליע דארניאק און אזוי ווי די עקסטרע שוועסטער מהערענע דארניאק האט שוין חתונה געהאט, זאל איינער פון אונז חתונה האבען מיט דער יונגערע שוועסטער מאריע און אז מאריע וועט איינעם פון אונז ביינען אויסקלויבען פאר א חתן, זענען מיר מחל אוינער חלק ירושה, די יונגערע שוועסטער דארניאק האט אבער קיינעם פון זיי נישט געוואלט און עס האט זיך אנגעהויבען א משפט צווישען מאדאם עמבער און די קראפארד'ס, דערווייל האט מאדאם עמבער זיך אנגעשאפט נאנצע נישטער און קיין זעריבאך בעל הבית שקייט, עס האבען נישט געפעהלט קיין ליידי-און באק היינער, וועלכע האבען איהר געבארנט וויפיל זי האט נאר אליין געוואלט, אין א משרד פון 20 יאהר האט מאדאם עמבער געמאכט חובות אויף 40 מיליאנען פראנק, ביז סוף כל סוף האט זיך א בעל חוב פערגליסט מען זאל איהם ווייזען די קאסע פון די 100 מיליאנען און אז דאס געריכט האט געעפענט די 100 מיליאנען-קאסע האט זי דארט געפינען ווערט-פאפירען אויף 20 טויזנער פראנק, אייניגע זאכען וואס האבען א גאנץ קליינעם ווערט און אקטע צייטונגען, די שווינדלער זענען אבער אנטלאפען און ביז די לעצטע צייט האט זי די פאליציי אומזוכט געזוכט.

ערשט דענסטמאל האט מען זיך ארוימגעזעהען, אז די נאנצע ירושה איז א שווינדל, אז דער נאנצער משפט מיט די פלעמיאניקעס פון קראפארד איז איין אנשטעל ביי מען זאל מעהר אמונה האבען אין די צואה און מען זאל זיי אויף דעם חשבון בארענען געלד.

מיט אפאר וואכען צוריק האט די פאליציי פון מאדריד גע- ווארפען איין אייג אויף א פאמיליע, וועלכע האט געוואהנט אין זעהר א שטעט דירה אין איינע פון די שטעטע נאסען אין מאדריד, דורך פאטאגראפישע קארטען האט די מאדרידער פאליציי דערקענט די שווינדלער-פאמיליע עמבער און איינס דעם זייער ביינאכט האט די פאליציי געוואכט דאס הויז, אז קיינער זאל נישט קענען ארויס, די דערשראקענע פאמיליע עמבער האט געוואלט ארויס דורך די פענסטער, עס איז זיי אבער נישט געראטען, דען די פאליציי זענען געשטאנען ארום הויז און האבען נישט געלאזט, צולעצט האט דאס דארניאק געעפענט די טהיר און האט זיך באלד מודה געווען, אז דא וואהנט די פאמיליע עמבער, וועלכע מען זוכט אזוי שטארק, די פאליציי האט די נאנצע פאמיליע, דריי מאנסבילען און דריי פרויען, אונקענפיהרט אין אסטראן.

די ווערט-זאכען וואס מען האט געפונען ביי דער שווינדלער- פאמיליע בעטערפט איין ערך פון 10,000 פענעטען (זאט שפאנישע מטבע), מוזמענע געלד האט מען געפונען נישט מעהר פון 2,276 פענעטען, קיין פאפירען האט מען ביי זיי נאר נישט געפונען, מען איז זיי חושד, אז זיי האבען אלע פאפירען פארברענט, דען די פאליציי האט געווארט 20 מינוט ביז זיי האבען געעפענט די טהיר פון זייער הויז.

די פאמיליע עמבער האט געזאגט, אז זי איז א קרבן פון שלעכטע מענשען, וואס האבען איהר געשווינדעלט און זיי סטראשענען אז זיי וועלען ארויסגעבען די נעמען פון א סך גרויסע לייט אין פראנקרייך, וועלכע האבען זיי געשווינדעלט.

די שווינדלער-פאמיליע עמבער בעשטעהט פון 6 פארשווינען: 3

הייס. אין יאהר 1870 האט ער געגרינדעט דעם "ידישען ארבייטער קלוב" און איז דארט געווארען פרעזידענט.

ס'ר שמואל מאנטאנו איז א הייסער יודישער פאטריאט און ביי יעדע ניט, וואס פאסירט ביי יידען איז ער דער ערשטער וואס שיקט זיי הילפע. ער איז אייניגע מאל גערייזט אין ארץ ישראל און איהם האט מען צו פערדאנקען די שולע, וואס ליאנעל ראטהשילד האט אין ירושלים געבויט. אין 1882 איז ער געפארהען אין די שלוחות פון לאנדאנער Mansion House אין בראד צו העלפען די יודישע עמיגראנטען, וואס זענען נאך אמעריקא גערייזט, אין 2 יאהר שפעטער איז ער צוזאם מיט נאך אנדערע גערייזט אין מערב אמעריקא צו בענעהען די דארטיגע יודישע קאלאניעס און אין יאהר 1886 איז ער געפארהען אין רוסלאנד און אין פוילען.

ס'ר שמואל מאנטאנו איז שטארק פרום און היט זעהר אב די דינים פון שבת און פשוטות, מען דערזעהלט, אז ער איז אמאל געקומען מבקר חולה זיין דעם ענגלישען מיניסטער גלאדסטאן, וועלכער איז קראנק געווען אויף אינפליענצא, און מאנטאנו האט איהם געזאגט אז ער איז נאך אין זיין לעבען נישט קראנק געווען. - וואס איז די סבה? - האט איהם גלאדסטאן געפרעגט - ווייל איך היט אב אלע דינים פון אינער תורה - האט איהם מאנטאנו געענטפערט, אין יאהר 1885 איז ער געוועהלט געווארען צום פארלאמענט און אין יאהר 1894 האט ער בעקומען דעם טיטל "באראנט".

אמעריקא. ה' געארג אלכסנדר קאהוט, דער זון פון דעם בעוואוסטען ראבינער אלכסנדר קאהוט, דער מחבר פון "ערוך השלם", איז געווארען דער ביבליאטעקאר אין דער ביבליאטעק, וואס איז ביי דער ראבינער-שולע אין ניו-יארק.

דער משפט אין טשענסטאחאו.

ביי דער ערשטער חקירה האט זיך ארויסגעוויזען, אז 76 מענטשען זענען בעשולדיגט אלס פערברעכער, די עדות, לויט וועלכע מען האט דערווייזט, אז די ראזיגע 76 מענטשען זענען שולדיג, זענען דאס רוב די פאליציי, וועלכע זענען דערביי געוועזען ביי די אנזעהען און האבען די פערברעכער געחאפט.

איינער פון די הויפט-דעזעלפיהרער איז געווען קארל שטעקלער, ער האט אויפגערייזט דעם המון, ער זאל נישט פאלגען די פאליציי און זאל געהן שלאגען די יידען און ער איז אויך געווען דער ערשטער, וואס האט דאס געטוהן און אז די פאליציי האט איהם געחאפט האט ער געשריען: הרגעט די פאליציי, מיר זענען דאך מעהר פאר זיי! ער האט זיך ארויסגעריסען פון די פאליצייס הענד און האט איינעם געמאכט א וואונד מיט איין אהל.

די איבריגע זענען בעשולדיגט, אז זיי האבען געשלאגען די יידען, געווארפען שטיינער אויף דער פאליציי, געראפירט פון די געוועלכער וברומה.

מורה געווען האבען זיך נאר שטעקלער און שקאפ און אויך נישט אויף אלץ. זיי האבען געזאגט, אז עס נאר אמת, אז זיי האבען געווארפען שטיינער, אבער די אנדערע פשוטיגונגען האבען זיי געלייקענט.

די אנדערע האבען געלייקענט אין נאנצען און האבען געזאגט, אז זיי זענען נאר ביי דער נאנצער מעשה נישט געוועזען, אז עס פשוט האט מען זיי ארעסטירט, און די נאכען, וואס מען האט געפונען ביי זיי, האט מען אין מיסטע אונטערגעווארפען, אנדערע האבען געזאגט, אז זיי האבען דאס געקויפט נאך איידער די אנזעהען זענען געוועזען און דערויף האבען זיי ארויסגעשטעלט 200 עדות.

- די לעבנהאבער פון דער העברעאישער שפראכע אין לאדו, האבען צווישען זיך צוזאמענגענומען א סומע פון 800 רובל און האבען דערפאר געקויפט א מחנה און צוגעשיקט דעם בעוואוסטען יודישען שריפטשטעלער דוד פרישמאן אלס געשענק צו זיין חתונה, וואס איז נישט לאנג פאר געקומען.

- ד"ר מ. טשענאווי אויס מאסקווא, איינער פון די ציוניסטישע אנפיהרער אין רוסלאנד, איז געווארען פרינאט-דאצענט פאר הויט-קראנקהייטען אין דער מאסקאווער אוניווערזיטעט.

- די יודישע זעטער אין דעם דרוק פון עפראן בראקוויז אין פעטערסבורג: ברוך איינשטאדט און יצחק יוסף נאדאן, האבען בעקומען דעם טיטל ערעהר-פרינער.

- אין יאנואר 1903 ווערד דעם פארקאן הערץ גינצבורג 70 יאהר און 40 יאהר זייט ער איז דער פרעזידענט פון דער חברה "מרכי השכלה" אין פעטערסבורג, מען רעדט, אז לכבוד דעם יוביליי וועט מען גרינדען איין אינסטיטוט פאר יודישע לעהרער.

- די ברידער פאנאנסקי אין לאדו האבען געשיקט אין די פער-וואלטונג פון רוסישען קריגס-מיניסטעריום 6000 רובל פאר די וואס האבען געליטען פון דער ערציטעריגש אין אנדוואן.

- דער סענאט האט ערקלערט, אז די יידען, וואס צאהלען ערשטער געלדיג, דארפען נישט ביי זייער דערלאנגען א בקשה, דאס מען זאל זיי ערלויבען צו געהען יודישע פריקאזשטיקעס, אויסרעכענען די געלטען פון די פריקאזשטיקעס.

- דער יוסטיץ-מיניסטער האט ערלויבט די יודישע אדוואקאטען די קולישער, ווינאווער און שלאסבערג צו זיין געשווארענע אדוואקאטען. די חברה יודישע לעהרער אין דרום-רוסלאנד זאלען צווישען זיך נדבות אויף צו גרינדען א ביבליאטעק און עס זענען שוין צוגעפירט גענומען געווארען א היבשער קאפיטאל, די ביבליאטעק וועט זיך עפענען אין אפאגאן יאהר 1903.

די פאליציי אין קיעוו האט דעם 4טן דעצעמבער געמאכט איין איבערפאל אין די גאס-הייזער פון דעם קווארטאל ליבערסקי און האט געחאפט ארום 260 יידען, וועלכע האבען נישט קיין רעכט צו וואהנען אין קיעוו, די אלע יידען האבען בעקומען א בעפעהל צו פאהר דען אין דעם ראיאן וואו יידען מענען וואהנען.

עסטרייך-אונגארן. די יודישע סמירענטען אין קראקא האבען געשיקט א בקשה צו דעם סענאט, וואס האט צו זאגען אויף די יאג-לאנישע אוניווערזיטעט, ער זאל אנערקענען זייער נאציאנאליטעט אלס יידען, זיי האבען צוגעשיקט אייגענע בוקשע, אז מען זאל זיי ער-לויבען צו מאכען איין אספה ווענען דעם, דערויף האט זיי דער סענאט געענטפערט, אז זיי פערשפארען צו מאכען ווענען דעם אספה, ווייל די יודישע נאציאנאליטעט איז אנגענומען, לויט די עסטרייכישע געזעץ פאר א בעזונדערע נאציאנאליטעט.

ענגלאנד. דעם 21 דעצעמבער האט אין לאנדאן געפייערט דער בעריהמטער יודישער נביר און אפגעזארגענטער אין ענגלישען פארלאמענט, ס'ר שמואל מאנטאנו זיין 70 יעהריגען יוביליי. מאנטאנו איז געבאדען אין יאהר 1832 אין ליווערפאל, זיין פאטער איז געווען א זינגער מאכער און האט זיך נאך מאנטאנט געפירט אריינגעצויגען אין לאנדאן. אין יאהר 1853 האט מאנטאנו געעפענט א קליין פאנק-געשעפט און אין א קורצער צייט איז ער געווארען זעהר רייך און האט זיך אויסגעצייכענט אלס ספעהינער פינאנסיסט, אין יאהר 1862 האט ער זיך משדך געווען מיט איינע פון די גרעסטע יודישע פאמיליען אין לאנדאן, אין די 60 יאהרען איז ער שוין געווען איינער פון די מיטגלידערע אין די גרעסטע לאנדאנער יודישע צדקה חברות, ער האט אויך געגרינדעט דעם קאמיטעט צו העלפען די ארימע לייט ביי זיי אין דער-

יצחק בן לייב אשכנזי

פרייטאג 19 כסלו איז געשטארבען אין מאסקווא דער יידישער מאלער אקאדעמיק יצחק בן לייב אשכנזי צו 47 יאהר. דער פערשטארבענער איז געבארען אין דריסא, א קליין שטעטל אין וויטעבסקער גוב. אונז האט זיך ערצויגען ביי פרומע עלטערן. די פרומע ערציהונג האט אויף אים געהערשט געוויקט. זייענדיג א שילער אין דער פעטערסבורגער אקאדעמיע האט ער קיינמאל גישט חלל געווען שבת און יום טוב. שוין אלס יונגל פון 16 יאהר האט זיך ביי אים געוויזען טאלענט צום מאלען און דעריבער האט אים דער פאטער געשיקט קיין פעטערסבורג. אין סעפטעמבער 1870 איז ער אנהערקומען אין דער פעטערסבורגער אקאדעמיע, וואו ער האט זיך אויסגעצייכענט געלערנט. אין 1874 האט ער געקומען א קליינע זילבערנע מעדאליע, אין 1876 א צווייטע קליינע זילבערנע מעדאליע און אין 1878 האט ער געקומען 2 גרויסע זילבערנע מעדאליען אין 2 חדשים. אין יאהר 1878 האט ער געקומען א קליינע גאלדענע מעדאליע פאר דאס בילד "אברהם טרייבט ארויס הרג'ן און ישמעאל'ן". אין יאהר 1879 האט ער געקומען א גרויסע גאלדענע מעדאליע און דעם טיטול מא-לער פון דער ערשטער מדרגה, שפעטער איז ער אויך דירעקטור געווען קאסטען געפאחרען אין אויסלאנד זיך צו דעלעגירען די מאלער-קונסט אין גאנצען. זייענדיג אין רוים האט ער פערטיג געמאכט זיין בילד "משה פאשעט יתרו'ס שאף אין דער מדרגה". אין דער פאריזער וועלט-אויסשטעלונג האט ער אין יאהר 1889 אויסגעשטעלט זיינע בילדער: "פרייטאג פאר נאכט" און "דער רב פערהערט א חתן". זיין לעצטעס און בעסטעס בילד איז "קהל". אויף וועלכעס ער האט א לאנגע צייט געארבעט.

גאנצע און ווייט.

"בעל הבתי'ישע ציוניסטען"

וואס איז אזוינס א בעל-הבית? ווייטקט איהר. וואס איז אזוינס בעל-הבתי'ישע ליטעראטור? ווייטקט איהר שוין אויך פון שלום-עליקים קריטישע ארטיקלען. נאר וואס איז אזוינס "בעל-הבתי'ישע ציוניסטען"? ווייטקט איהר געוויס נישט, ווייל עס איז דאס לעצטע גייסס אין דעם ציוניזם.

ווי אזוי דער ציוניזם איז געבוירען געווארען, ווייטקט איהר דאך. פריער זענען געשאפען געווארען "חובבי ציון", דערנאך "פראקטישע ציוניסטען", "שפעטער" — "פראקציאנערען", נאך שפעטער "מזרחיסטען". אין דער לעצטער צייט זענען געשאפען געווארען נאך דרייטעליי ציוניסטען: "גייטראלגע ציוניסטען", "עקאנאמישע ציוניסטען" און צום סוף "אדרייטער-ציוניסטען".

"בעל-הבתי'ישע ציוניסטען" — דאס זענען נאר וואס פרישע צאפעלדיגע, נייע געבוירענע פשעפטישע אין דער ציוניסטישער וועלט. די געבורטסשטאט פון די בעל-הבתי'ישע ציוניסטען איז די שטאט ווארשא. און נישט נאר פון זענער זייט ווארשא ווייטקט קיינער נישט וואס ביי זיי קומט פאר, נאר אפילו אין ווארשא איז שווער-זיך

אז מען האט געענדיגט סארלייגען דעם בעשולדיגונגס אקט, האט דער "פרעסערסטעל" געפרעגט אויב עמיצער פון זיי וויל זיך מודה זיין, אלע האבען געענטערט, אז זיי האבען זיך נישט אויף וואס מודה צו זיין, ווייל זיי זענען אומשולדיג.

בשעת די עדות האבען געשווארען האט איין אדוואקאט, וועלכער איז געשטאנען פאר די פערברעכער, געבעטען מען זאל קיין שום יידישען עדות נישט טרוען קיין שבעה, ווייל דער משפט איז נונע צו יודען, וועלען זיי א וואי פאר זיי גוט עדות זאגען, מען האט עס אבער נישט אנגענומען.

ביו 11 דעם זייער ביי נאכט האט געדויערט דאס אויסהערען א טהייל פון די עדות, די איבריגע האט מען אפגעלייגט אויף דעם צווייטען טאג.

דער נאנצער צווייטער טאג איז אוועקגעגאנגען מיט אויסהערען די עדות, אלע האבען עדות געזאגט, אז זיי האבען געזעהען שטעקלעך צווישען המון און געהערט ווי ער רייצט זיי אן צו ראבעווען, שטעקלעך שווייגט די נאנצע צייט, האמט דער פערסערסטעל האט אים ערלויבט צו רעדען.

אין זאל, וואו דער משפט איז קומט אריין א פרוי איינגעהילט אין א טוך, דער נאנצער עולם ווארפט די אויגען אויף איהר. דאס איז זי אליין צויעב וועלכע דער משפט איז, דאס איז טעאפיליע קרוקאנוא, זי הויבט אן רעדען און אלע לעגען צו די אויערן, זי זאגט אז זי איז נאר נישט שולדיג, שולדיג זענען נאר די יודען, מען דערקענט אבער פון איהרע רייד, אז זי האט חרקה אויף דעם נאנצען עסק, אויף איהר פנים איז נישט צו געמערקען קיין שום סימן פון קראנקהייט, אויף אייניגע שאלות וואס מען פרעגט איהר ענטפערט זי נישט קיין קלארע תשובות.

נאך דעם ווי די געשווארענע האבען אויסגעהערט אלע טענות פון די בעשולדיגטע, פון פראקוראר און פון די אדוואקאטען, זענען זיי אריין אין א געווענער חדר זיך בעראטען און נאך א לענגערע צייט זענען זיי ארויס און האבען פארעלייגט דעם פסק דין:

די פערברעכער זענען איינגעטיילט געווארען אין 11 אבטיילונגען:

אין די ערשטע אבטיילונג זענען פערציבענט 6 פערברעכער, וועלכע מען האט צוגעפסקט אוועקצוגעמען אלע רעכטע און פער-שיקען אויף איין יאהר. ארעסטאנטקע ראמע איז דערנאך וועלען זיי מוזען זיין 4 יאהר אינטער, די השגחה פון פאליציי.

די צווייטע אבטיילונג 22 פערברעכער — 8 חדשים אסטראן און 2 יאהר אינטער די השגחה פון פאליציי.

דריטע אבטיילונג 1 פערברעכער — איין יאהר אסטראן, די פערטע אבטיילונג 6 פערברעכער — אויף 4 חדשים, די פינפטע אבטיילונג 6 פערברעכער — אויף 2 חדשים, די זעכסטע אבטיילונג פרוי וואלעריע פאטאר — אוועק צו געהמען אלע רעכטע און 4 חדשים, די זעפטע אבטיילונג איין פערברעכער — אויף 2 חדשים, די אכטע אבטיילונג 6 פערברעכער — אויף 4 חדשים, די ניינטע אבטיילונג 8 פערברעכער איינער — אויף א חודש און 2 אויף 3 וואכען אסטראן.

די צעהנטע אבטיילונג 16 מענשען זענען אין גאנצען בעפרייט געווארען.

אויך האט מען די פערברעכער צוגעפסקט, זיי זאלען אלע צונאמען געצוהאלען דעם הוק, וואס זיי האבען געמאכט — 6700 רובל.

היינט וואס קאן מען שוין זאגן אויף די ציוניסטישע פער-
זאמלונגען אין די יודישע קליינע שטעטלעך, אז ווען אין דעם
גרויסען ווארשא פירערן זיך די גרויסע ציוניסטען אזוי שטען אויף?
און בריי מען זאל נישט זאגן, אז אויף האב נישט איבערגעגעבן
דעם גאנצען אמת, מוז אויף צוגעבען אז אויף דעם דריטען ציוניסטי-
שען אָבערגאנג האט זיך נאך געפונען איין יודישער קארעספאנדענט פון
איין איינציגער יודישע צייטונג, נאר דער איינציגער יודישער קארעס-
פאנדענט איז געוועזען פון דער יודישער צייטונג "הצפירה".
און נאר פון "הצפירה" האבען די יודישע לעזער זיך געקענט
דערווייטן, וואס עס איז פארגעקומען אויף דעם דריטען אָבערגאנג
די בעל-הבתישע ציוניסטען.

וואס זאל אויף אויך נאך דא דערצעהלען, אויך קאן אויך מעהר
נישט ווי זאגן: — אויך בין מיר א בעל-הבית, עס איז מיין בעדעל,
מיין בעדעל, מיין בית המדרש, מיין עליות, מיין עמוד און אויך משה
מיר וואס אויך וויל...

אמת.

וועג-בילדער.

(ענדע)

III.

דער גגיר צווישן שטעטלעך.

בערקע אליין איז געהאט א רייכער מענטש פון דער גאטור, א
מוטער ברויכער, האלט זיך נישט גרויס מיט זיין פערמענען, דעמאלט זיך
א גאנצען מאג ארום אין דער גאס, אָנגעמעהן אין איין אלטע פאפיער
לאמע קאפאטע, אָנגעפלאקערט פון דער זון מיט גייע בענדער און
קנעפ פֿענעהט, דאס הייסט אויסגעריבען, האלט איין אלטען שטעקען
אין האנד, וואס אויבען ביים אָנגעהערט איז ער גלאטיג, א סימן אז
ער דענט שוין לאנג זיין בעל-הבית. קנעגדיג אויף בערקען, אויף
זיין אויסגעמרוקענט געזיכט, אויף די קאלטע האנטע קנטישען, וואס
פאלטען זיך אין זיין געזיכט, קריגט מען אויף איהם גרויס כחמנות, —
זאגט מיט שרעק, ווי א פֿושר יעדען צושרשט "גוט מארגען", שטיי-
בעלט צו אלעמען ליעבליך און חסד'עס אלעמען, ווי ער וואלט חלילה
געברויכט יענעם לאסקע, און קנעכט תמיד אויף דער פֿיטערער צייט.
— גוט מארגען, האצקעל, וואס מאכט דו עפֿים גוטס? זאגט
ער צו האצקעלען דעם בעל-הבית, ווען דער לעצטער געהט פון א
געווענליכע ארום און האלט אין האנד א קעסעל מיט שמיצקעס.
— זעהסט דאך בערקע (אלע אין שטאדט רוצען בערקען).

מען שטייט דאך דעם וואגאן און מען פארקט.

— וואו אהין דאס?

וואו דען? אז נישט קיין גאסטען.

דערווייל קומען זיי אן צו האצקעלס וואגען, איינגעשפאנט אין
צוויי אויסגעמאנערטע גענאדעס, בערקע געהט צו, קלאפט אויסן
פערדס רינקען, זאגענדיג צו האצקעלען:

— וואס מאכט דיין תיה עפֿים? אזי נאר נישט קיין בריה.
שוין צייט זי איבערצומישען, האצקעל, און האצקעלס גענאדע
שטעהט אויסגעשטערקט די אויערען און הארנט זיך איין אין
שמועס — און פערקלערט זיך: מען מיינט זי אפֿשר?

צו דערווייטן וואס זיי זענען, וואס איז מיט זיי דער "מעהר",
און בכלל וואס מוזן זיי און וואס ווילען זיי.

די בעל-הבתישע ציוניסטען מאכען אפט אסיפות, מען האלט
דריי שעה'דיגע רעדען, מען פירט דעבאטען, מיט איינעם ווארט: עס
קומט ביי זיי פאר אלעס, ווי עס געהט גענועהליך צו ביי ציוניסטישע
אסיפות, נאר איינגעטליך וואס קומט דארט פאר, ווער רעדט, וואס
רעדט מען דארט, און בכלל וואס מוזן די בעל-הבתישע אויף זייערע
אסיפות, ווייסט קיינער נישט, אפילו נישט די ציוניסטען. אפֿשר ווילט
איהר זיך דערווייטן דורך יודישע צייטונגען, וואס עס קומט ביי זיי
פאר, קאן מען אויך נאר נישט וויסן, ווייל די יודישע צייטונגען ווייסען
זעלבסט נישט, וואס דארט קומט פאר. פאר די יודישע צייטונגען זענען
די אסיפות פארשלאסען און ווער קאן די דאזיקע ציוניסטישע בעל-
הבתישע זאגען א דעה? דערויף זענען זיי זיך בעל-הבתישע און דער
ציוניזם איז ביי זיי א היימישע א בעל הבתישע זאך: ווער פאמט קאן
זיך געהען דאס רעכט, זיך אריינצומישען און זייערע בעל-הבתישע
היימישע זאכען?

איהר ווייסט דאך, אז עס איז דא בעל-הבתישע, וועלכע בויען
זיך פאר זיך א בעדעל אדער להבדיל א בית-המדרש'ל, היינט ווער קאן
זיי א דעה זאגען, אז דער בעל-הבית וויל זיך אליין שטייען און
אליין שוויצען אויף דער אייבערשטער באנק? ווער קאן איהם א דעה
זאגען, אז אין זיין בית-המדרש וויל ער אליין אלע שבת זיין שייש
און אליין שטעהן פאר דעם עמוד? דעם בעל-הבית בעדעל, דעם
בעל-הבית בית המדרש'ל, ווער האט דאס רעכט איהם א דעה זאגען?
אט אזוי האבען זיך איינגע ווארשאנער בעל-הבתישע גענומען
אין ארבעט דעם ציוניזם, זיי קומען זיך צוזאמען אליין אין זייער
בעדעל, אין זייער בית המדרש, מען געהט זיך צו די אויבערשטע
באנק, מען צעטהיילט צווישען זיך די שטעטע עליות און דעם עמוד,
און מען איז בעל-הבתישע ציוניסטען פאר זיך און ווער, ווער קאן
זיך מישען אין זייער בעל-הבתישען בית המדרש?

ווען אויך האב געפרעגט פאר וואס לאזט מען אהין נישט אריין
קיין ציוניסטען, האט מען מיר געענטפערט, אז די אָבערגען זענען
געמאכט געווארען פאר נישט קיין ציוניסטען, ד. ה. דער צוועק פון די
ציוניסטישע אָבערגען איז צו מאכען גייע ציוניסטען.

אָבער פאר וואס איז מען האמטש וועגען די אָבערגען נישט מ'דיע
אין די יודישע רעדאקציעס, בדידי די ציוניסטען זאלען האמטש פון די
יודישע צייטונגען וויסען וואס דארט קומט פאר? אויף דער פראגע
האט מען קיין ענטפער נישט געגעבן.

דערפאר אָבער לאדעט מען איין אין זייער בית המדרש די
קארעספאנדענטען פון די פֿילישע צייטונגען, ווי "גאזעטא פאלסקי",
"קורייער פאלסקא", "קורייער צאדזעני", "קורייער ווארשאווקי" און
"קורייער פאראני", נאר נישט חס ושלום די שרייבער פון יודישע
צייטונגען.

און טאמער וויל א יוד וויסען וואס עס קומט פאר ביי די
גרויסע בעל-הבתישע ציוניסטען אין דער גרויסער שטאדט ווארשא
אויף זייערע פערזאנלעכע, מוז מען לייענען פֿילישע צייטונגען,
נאר נישט קיין יודישע.

האצקעל דרעהט אראפ דאס ראד, שפארט אונטער דעם וואגן מיט'ן ריקען.
 פערקע געהט צו, שטעקט אונטער אונטער דעם וואגן זיין דיקען שטעקען און וויל האצקעלען העלפן דעם וואגן אונטער-הייפן. און פֿרעהענדיג זיך אויף די טאָר, וואס ער טהוט דא איצט האצקעלען, זאגט ער מיט פֿעהאלטענעם גחת:
 — ווייסט וואס, האצקעל? אין זאכאראונקע זענען דא גוטע פערד צו קויפֿען, פֿאָר אַרױס און זיך דיר געפֿיס אויס א סחורה'לע פֿאר דיר, ער וועט דיר וואלנעל פֿערמאכען, ברוך.
 האצקעל, אונטער שטעקענדיג דעם קאפֿ אונטער דעם וואגן, דעם אַקס שמידענדיג, ענטפֿערט איהם פֿון אונטער דעם וואגן:
 — יא, ברוך, נאר נישט מיט איהם וואס צו מאכען, זיכען און צוואנציג רובל שוין גענואלט איהם געבען און ער וויל נישט הערען און געדענקען.
 — אזוי, וויל נאך נישט—וואונדערט זיך פֿערקע, הא, הא, הא, ער קנייטשט זיין דעם שטערן, און עס דאכט זיך, ער האט ענטפֿ-נפֿש אויף זיין ראשאנאוו, וואס ער וויל קיין זיכען און צוואנציג רובל נישט געהקען.
 — וואלסט איהם א בריוול ארויסגעשריעבען, דעמט האצקעל פֿון אונטער דעם וואגן אַרױס.
 — עך, ביטערע צייטען!—קרעכצט פֿערקע און געהט אַרױס א שישקעלע מיט שטעק-מאכאק און איז מבדד האצקעלען,— עס זעהט אויס, אז פֿערקע איז זיך זעהר מצער דערויף.
 דאָרט אין מיטען מאַרק שטעהען דאס קושקעלע יודען און מוקען אויף פֿערקען, ווי ער העלפט האצקעל פֿוהרמאן דעם וואגן אונטערשמידען, און זייערע פֿערמאנעטע ליפֿען, און דאס קלאפֿען מיט די שטעקענס אויף די שטיינער דריקט עפֿים ענטפֿ-נפֿש אויס אויף זייער נגיד, וואס ווייסט נישט צו האלטען זיך בבבד און גיט זיך אפֿ מיט א לאדע בעל-עגלר.
 באלד קומט פֿערקע אן צו דעם קושקעלע יודען.
 — גוט מאַרנען.
 — גוט יאָהר.
 — וואס הערט מען נייעס? ווער האט אין זאכאראונקע גע-מויפֿט?
 — ער וויל נישט פֿערמאכען, אייערער—רוסט זיך אן אייגער פֿון די יודען.
 — אַ ווא, פֿאר דריי און פֿערציג אויף נאך נישט, וואונדערט זיך פֿערקע.
 — און אויף זאג דיר, אז עס וועט דיר פֿאנג טהון, פֿערקע, — זאגט צו איהם אייגער.
 א צווייטער יוד העלפט איהם מיט:
 — ווארט פֿערקע! די וועסט נאך אויגן געטען.
 — מילא, קרעכצט פֿערקע, מן הסתם וויל מען טייערער געבען, וועט א נאסטעניגער מויפֿען.
 — און אויגן דאָרף מען נישט לאזען לעבען, צעפֿייערט זיך שוין אייגער.

— עך, קרעכצט פֿערקע, און ווינקט צו א יונגען מאן פֿון דער קושקע:
 — זיך, זיי נאר מוחל.
 יענער קומט צו צו איהם, און עפֿים ווי וועלענדיג פֿערקען איבערבשטען זאגט ער צו איהם נאך אמאל זיין אייגענעם גוט מאַרנען:
 — שוין היינט טאגטאג, געבטען נאך צייט געווען, קרעכצט פֿערקע.
 — גלויבט מיר, איך ווייס דאס, און וואס קאן איך טהון?
 — איך האב דאך אויף א ווייב מיט קינדערלעך, געט זיך פֿערקע און די קנייטשען פֿון געזיכט זעהען אויס ווי וויינענדיג.
 — די צייט איז שלעכט, פֿערנעמטערט זיך זיך.
 — די צייט איז ביטער — זאגט פֿערקע, פֿרענענדיג דערמיט זיך.
 — הייסט דו צו שרייבען צום חוב, — קרעכצט פֿערקע נאך אמאל.
 — מילא, וואס קאן איך מאכען?
 — ביזט געבער א שלימזליק, פֿעדויערט איהם פֿערקע, שטארק אפֿזיפֿענדיג.
 ווי שמועסען ווייטער צווישען זיך.
 באלד הערט מען פֿון באניקל שאשעס, פֿערקעס ווייב'ס קול.
 — פֿערקע, דאס מיטאג איז שוין פֿארטיג!
 — האסט דו ווייטער א געשעפט, פֿארענטפֿערט זיך פֿערקע פֿאר דאס קושקעלע יודען, און באלד דרעהט ער זיך אויס, זאגט עפֿים איין אויסרייד און געהט אהיים.
 זיי קוקען איהם נאך.
 באלד קומט פֿערקע אן פֿאר דער שטעל גרינס, וואס איז פֿאר זיין הויז, געהט א רעטעך אין האַנד, געקוקט איהם פֿון אלע זייטען. ער געהט א פֿיהרער אַרױס פֿון קעשענע און גיט איהם דער יודענע וואס זיצט פֿאר דער שטעל.
 די יודענע געקוקט דעם פֿיהרער, און ווארפט איהם אין א קווארט אריין.
 שוין איין אויסגעדונגענער פֿריי.
 פֿערקע געמט דעם רעטעך און געהט מיט איהם אין הויז אריין.
 — ווייטער געלד אויסגעגעבען, זאגט ער מיט א געלעכטערל צו דעם קרעטער, וואס שטעהט אויף דער שוועל פֿון דעם געוועלדל, וואס איז אונטער זיין באניקל.
 דער קרעטער קראצט זיך אין פֿערדל קאלט-בלוטיג.
 שלום אש.

דער אפטימיזמוס ביי יודען.

נאך ד"ר פֿאיל ווייזענדיג, פֿון ד. פֿולס.

אפטימיזמוס איז די אנזיכט, אז אונזער וועלט איז די בעסטע פֿון אלע מעגליכע וועלטען. אפטימיסט הייסט יענער, וועלכער האט די דאזיגע אנזיכט, וועלכער גלויבט, אז אונזער וועלט איז די בעסטע, און מעגשען, צופרידענע מיט דעם שוין אליין, וואס זיי לעבען, מעגשען, וועלכע זעהען אַרױס אין יעדער זאך נאר דאס גוטע. די גס-זו-למוכה גיחעס — זיי הייסען אפטימיסטען. נישט זייענדיג

דאס יודישע טהעאטער, ווי דאס איז געוועזען ביז אהער, איז אויף דער אויסדרוק פון דעם יודישען אפטימיזמוס, דער יוד געהט אין טהעאטער אום צו לאכען. און אין קיין טהעאטער ווערד אזוי נישט געלאכט. אפילו אין סיעסען מיט א טרויעריג-ערנסטער האנדלונג מוז געלאכט ווערען. אין דעם זשאנגאן-דראמא האט יעדער אקט א סך קאמעדיע-סצענען און דאס רוב נאגאר צירקוס-סצענען.

בארקאטעריקטיש פאר דעם אפטימיזמוס פון די יודען איז דאס העכסטע פראדוקט פון דעם מעגליכען דענקען און קולטור: די פילאסאפיע. קיין פערדייטענדער יודישער דענקער איז נישט געוועזען קיין פעסימיסט, קיין אנהענגער פון דעם פעסימיזמוס, פון דער אנזיכט אז אינגער וועלט איז די ערנסטע פון אלע וועלטען, אז דער מענטש ווערד נאר געבאדען אויף צרות אדער אז אויף דער וועלט זענען אסך מעהר שלעכטע מענטשען ווי גוטע. די גרויסע סאציאלאגען, די גרויסע לעהרער פון דעם לעבען אין דער געזעלשאפט, די דאזיגע אינדערקעטע. מן הצד פילאסאפיען אונטער די יודען זענען געוועזען דוקא דייעניגע, וועלכע האבען געלערנט ווי צו לעבען, וועלכע האבען אנגעווייזען אויף דאס פראקטישע און דאס געזעלשאפטליך גוטע און דעם קער-בען. דאס איז א לאנגע קייט פון גרויסע דענקער, וועלכע ציעהט זיך פון די גביאים ביז אויף קארל מארקס. אין דעם יודישען דעג-קען שפיעלט נישט קיין ראלע דאס גידוואנא, די גרעסטע גליקזעליג-קייט דורך אריינארבייטען זיך אין א צושטאנד, וועלכען מען הערט אויף צו וויסען, אז מען עקסיסטירט. א ביישפיעל דערצו איז שפי-גאנא, דער גרעסטער יוד אונטער די פילאסאפיען, דער גרעסטער דענקער אונטער די יודען. דער מאן מיט די טיעפסטע און ערנסטעסטע געדאנקען איז געגאנגען דורך דאס לעבען מיט דער לוסטיגער גשמיות פון א קינד. און אלע זיינע נענק נענק ווייזען ארויס איין אפטימיסטישע גרונד-נאטע. דער מענטש אליין קאן זיך אויסהיילען פון אלע זיינע שמערצען: ער דארף זיך נאר אנטעקענען דעם ריינעם דענקען, און ער וועט שוין לוסטיג ווערען—נאך דעם פלל פון דער גמרא: החי בראשו יעסוק בתורה: האט אייגער קאפ-וועהטאג, זאל ער זיך אנטעק-זענען לערנען, זאל ער זיך פערטייפען אין דענקען... די וועלט און אלץ אין איר איז נאך פארטרעפליך און ווי עס דארף צו זיין: דער מענטש דארף זיך דערפאר פרייען מיטן לעבען, פל זמן ער לעבט. מיט רעכט האט יא פאפא יעדער דער גרויסער פילאסאף פון דעם פעסימיזמוס, געזאגט, אז שפיגאנא האט נישט געקאנט ארויסקריעכען פון זיין יודישער הויט.

דער גלויבען אין משיח, דער טרייסטענדער געדאנק, וועלכען די יודען האבען ארויפגעהערט מיט זיך אלע די הונדערטער גלות-יאהרען, איז אויף איין עדות פון דעם יודישען אפטימיזמוס, דערזעל-בער יוד, וועלכער פאלט ביי זיך נישט אראפ אין דעם אלטעגליכען געשעפטס-לעבען מיט זיינע אונגעהליגע שוועריגקייטען און פלא-גען, וועלכער לעבט מיט די העלסטע און גליקליכסטע האפנונגען אויף דעם קומענדיגען טאג, אויף די קומענדיגע זעה, וועלכער בע-געגענט די גרעסטע גוים מיט זיין ערקוויקענדיגען קראפט איינגעליי-טענדיגען "נאט וועט מסתא העלפען!" — דער זעלבער יוד גלויבט מיט אקע אברים פון זיין וועזען, אז דער אלטעכטיגער וועט נישט פלויז איהם, נאר אויף זיין סאלה קיינמאל נישט פערלאזען.

אפילו קיין פילאסאפיען, ווי דער דייטשער פילאסאף לייבניץ, דער בערגינדער פון דעם אפטימיזמוס אין דער פילאסאפיע, טראגען זיי דאך ארום מיט זיך דאס פרעהליכע פערואוסטויין, אז זיי לעבען אין דער בעסטער פון אלע וועלטען, און אז לעבען איז בכלל גוט.

דאס יודישע סאלק האט אויסצוגעווייזען אונגענדליך סיעל אפ-טימיסטען, דאס איז איין "עמא דבדיחותא", א פרעהליך פערלעך, א סאלה פון "הילע קבצן". די יודען לעבען זעהר דאס לעבען, עס איז נישט דא אפשר א צווייטע ראסע, וועלכע זאל טראגען אין זיך אזא ווילען צום לעבען, נישט קוקענדיג אויף אלע צרות און פער-פאלגונגען אין אלע יאהרהונדערטער. די יודען לאכען אפס מיט טרעהרען, אפער זיי לאכען. זיי ווערען נישט געפאלען פון קיין לאנג און מעג זי זיין ווי נאך אזוי שלעכט, זיי טראגען אלץ גוט אריבער, און אין יעדער, ווי נאך שווערער לאנג, פערלאזט זיי נישט די האפ-נונג, אז זיי וועלען זיך שוין ארויסדרעהען. זיי זענען אפטימיסטישער ווי אנדערע פערלעכער, ווייל זיי זענען אנגעפאסטער צום לעבען אדער ווייל זיי גלויבען, אז זיי זענען אנגעפאסטער. אין דעם דאזיגען זין האט פריערדיק גיעסצישע, דער גרויסער דייטשער ריכטער-פילאסאף, גערעדט מיט פערואונדערונג פון די יודען, וועלכע האבען אפילו אונטער די שווערסטע אויסשטענדען קיינמאל נישט געהאפט זיך צום גיפט-פעכער.

דאך גיעסצישע האט נאר געקאנט די יודען פון מערב-אייראפא, פון דייטשלאנד, פראנקרייך. אין זיי איז שוין נישט דא אזא פרעה-ליקקייט און לעבעדיגקייט; זיי זענען געלאסענער געווארען און שטאמינער, ווייל אין זיי האט זיך אויסגעארבייט א גרעסערער ווילען נאכצומאכען די פערלעכער, צווישען וועלכע זיי וואהנען. ווער עס וויל ריכטיג אפשטעלען דעם יודישען אפטימיזמוס, זענער מוז אריינקוקען אין די מוקח-לענדער, אין רוסלאנד, פוילען, גאליציע און רומעניע. דא אין די גיטעריגע הייליגער, וואו עס לעבען די ארעסטע און אוי-טערדיקסטע אונטער די יודען, דא איז דאס לוסטיגע, לעבעדיגע, דאס קעבען לעבענדיגע עלעמענט פון די יודען ווי ביי זיך אין דער היים. דער אונטערשייד צווישען די מערב און די מוקח-יודען זעהט זיך שוין ארויס אין די ימים טובים. אין מערב-אייראפא ווערען גע-האלטען נאר די גרויסע, עשנואס טרויעריגע, זעהר ערהאבענע און אויסגעפופטע ימים טובים. קיין געזונדערע פרייד זעהט מען דא נישט ארויס, העכסטענס מיהוט מען זיך אן ים-טוב'דיג און מען געהט אין כאר-שוהל אונטערן רוח דעם טאג. דאס יודישע פאלה אין די אויפגע-דערמאנטע מוקח-לענדער שיענט אפער שטח-תורה און פורים מיט א גאנצווייטע און פרישקייט פון א היים-בלויטיגען יודליכען פאלק. דא ווערד געשאנצט און געלאכט, געזונגען און געטרוקען. א וואהר פאלקס-לעבען ענטוויקעלט זיך אין די גאסען. אזוי פרעהען זיך קענען נאר די, וועלכע לעבען שטארק דאס לעבען, און האפען א סך פון איהם. און ווי זינגט טאקי דער שטח-תורה-יוד:

"אן מיין גרויסען פערקל צרות —

עט! — פארנעם איך נאר אין גאנצען.

מיט די שוואים, די הונטסווארעס,

דרייט איך, שלאג איך היינט פפרות.

און איך געה מיר פרעהליך טאנצען!"

פערשידענע מדינות זענען צו שוואך, אום ארויסצורייסען די קרפנות פון די הענד פון זייערע מערדערס.

זייט אייניגע יאהר אפער האבען זיך אין פערשידענע שטעט אין אייראפא געבילדעט קאמיטעטען געגען דעם האנדל מיט לעבע-דיגע סחורה. איין ענגלענדער Mr. Coot, וואס בעשעפטיגט זיך שוין לאנג מיט דער שרעקליכער פראגע, איז ארוםפארהען אין אלע איי-ראפעאישע הויפטשטעט און האט אזוי לאנג אנטייט ביי די רעגירונגען, ביז עס איז איהם געלונגען פאר דריי יאהרען צוזאמענצורופען אין לאנדאן איין אינטערנאציאנאלע קאנסעכענץ פון פארשטעהער פון אלע אייראפעאישע רעגירונגען. די קאנסעכענץ האט בעשלאסען, אז מען קאן נישט מער צו מאכען די אויגען אויף דעם שרעקליכען שקלאווענהאנדל און אז אלע רעגירונגען מוזען זיך מיט דער פראגע ערקנט בעשעפטיגען און אז מען מוז אלע מיטעל אנווענדען, דעם מענשענהאנדל צו שטערען און די מענשען-הענדלער זעהר שטרענג צו פערפאלגען און בעשטראפען. די לעצטע דריי יאהר זענען נישט אנועקענאנגען אומזיסט. די קאמיטעטען אין גאנץ אייראפא האבען געארבייט, מען האט גוט שטודירט די גאנצע פראגע און איבערגע-קלערט, וואס פאר א מיטעל מען דארף אנווענדען, פאר זעכס חדשים האבען זיך אין פאריז פערנאמעלט דעלעגאטען פון אלע רעגירונגען (אויף פון רוסלאנד) אום ארויסצוגעבען נייע זעהר שטרענגע געזעצע געגען דעם ווייסען שקלאווענהאנדל, און באלד נאך דעם איז גע-ווען אין פראנקפורט אויף דעם מאין א קאנגרעס פון די פארשטעהער פון אלע אייראפעאישע קאמיטעטען, וואו מען האט זיך נאך א מאל מיטגעגען, ווי אזוי צו ראנגלען זיך געגען דעם שרעקליכען האנדל. מיט איין ווארט, פון אלע זייטען הייבט מען זיך אן צו ריהרען און צו ארבייטען. אויף אין ווארשא האט מען פאר א יאהרען געגריי-דעט א געזעלשאפט צו "שיצען פרויען", ליידער אפער הייסט זי אויסדריקליך "קריסטליכע" און יודען קענען דארט נישט אויסגענוסען ווערען.

מיר גלויבען און מיר מוזען גלויבען אין דעם גרויסען פלח, וואס ליגט אין דער גאנצער מענשהייט, בפרט אין איהרע בעסטע און איידעלסטע פארשטעהער, ווען זיי וועלען נאר וועלען — וועלען זיי עס געוויס שפעטער אדער פריער אויספירען. בעווייזערס ווען עס האט דעלט זיך אום אזא גרויסע און הייליגע זאך.

אפער מיר יודען, וואס שטאלצירען אזוי — און נישט מיט אונזעכט — מיט דער ריינקייט פון אונזערע זיטען און אונזער משפחה-לעבען, בפרט די וואס וואנען אין גאליציע און אין פוילען, דארפען נישט שווייגען, א גרויסער טייל פון די קרפנות, וואס זענען אומגע-קומען אין שאול פתחיה, קומען ארויס פון אונזערע שטעטלעך — בענדין, סאקאווויץ, קיעליץ, מצענסקאחאו וכו' וכו'. מיר מוזען צוזא-מען געהענען אלע אונזערע פחות, מיר אלע, רבנים און דאקטוירים, גבירים און ארעמע לייט, פרומע און אויפגעקלערטע, ווייזער און מענער, מוזען זיך אנדער שטעלען ווי איין מענטש פאר דעם שאול פתחיה און נישט צו לאזען קיין נייע קרפנות. גענוג האט ער שוין איינגעשלאגען! גענוג אומגליקען האט ער שוין געבראכט, גענוג אומשולדיג בלוט האט זיך דארט פערקאסען, גענוג חרפות און בושות

ווען אונזער די וועלטספערפעסערער פון אלע דורות זענען געוועזען א סך יודען, איז דאס אויף צום גוטען טהייל דורך דעם אפטייטמוס פון דעם יודישען פאלק. דאס איז וועדער דער פעלזען-פעסטער גלויבען, אז אונזער וועלט איז די בעסטע פון אלע וועל-טען, און דאס שלעכטס, וואס מיר געפינען דא. איז גאר עטוואס פאראיבערגעגעדריגעס, עטוואס וואס קאן און וועט געוויס אפגע-שאפט ווערען, און דער מארגען וועט זיין א סך בעסער פאר דעם היינט.

אחי בעגלייט דער אפטייטמוס דעם יודען אין אלע שטופען פון זיין ענטוויקלונג.

קריטיק.

פנים שאול פתחיה.

S Posner, Nad otchłania. Warszawa 1903

ונגב איש ומקרו מות יומת, (משפטים כ"א. מ"ו).

עס איז נישט א מעשה צו שרעקען קליינע קינדער, און דאך איז זי זעהר און זעהר שרעקליך. די העלדען זענען מענשענסקער; אפער נישט רויטע, גאקעמע אינדיאנער, אדער שווארצע אפריקאנער, גאר עלעגאנטע אייראפעער אין צילינדערס מיט בריליאנטע רינגען אויף די פינגער. זיי וואהנען נישט ווייט ערגיץ הינטער די הרי חשף אדער פון יענער זייט סמבטיון, גאר דא ביי אונז, אפער אין דעם אייגענעם הויז וואו מיר, זיי שחקען און בראמען נישט זייערע קרפנות, און לע-פען דאך פון זייער בלוט. יעדער ווייסט, אז אזעלכע מערדער זענען דא, און דאך געהען זיי ארום פויגעלפריי און האפען אן העלען מאג זייערע קרפנות. קיינער האט פאר זיי נישט מורא נאר מען מאיסט זיך מיט זיי אפצוהייבען. דער עיקר אפער, פאר וואס מען שפעטעט זיי נישט, איז ווייל זיי ווארפען זייערע געפאנגענע אין א שאול פתחיה, וואס פון דארט הערט מען נישט קיין שרייען און וויינען, ווער עס איז דארט, דער איז אויף אייביג געבראכען.

דער שאול פתחיה — דאס איז די פראקטימיזציע. איהר זעהט איך האב נישט מנוס געווען.

און ווייסט איהר, ווער זענען די מערדערס, וואס האנדלען מיט לעבעדיגע מענשען? — גרעסטעמחיהלם יודען.

און ווייסט איהר, ווער זענען די אומגליקליכע קרפנות? — גרעסטעמחיהלם ארעמע יודישע מיידלעך, פון פוילען, גאליציע און רוסלאנד.

גענוג פעקלעך האט אויף אונז דער גלות ארויף געלעגט, דאס איז אפער די גרעסטע חרפה און בוש, וואס מען ווארפט אונז אין דער גאנצער וועלט פאר. און עס איז אמת.

און ווען ה' פויגער פרגעט, וואס האבען מיר יודען, ביז איצט געשקאן אין דער זאך — מוז מען אראפ לאזען דעם קאפ און מודה זיין. אז מיר האבען נאר נישט געטהון.

אמת, ביז איצט האט מען איינגעמליך פסעט נאר נישט געקאנט טהון. דער "ווייסער שקלאווענהאנדל" איז צו גוט ארגאניזירט, אז פרינאט מענשען זאלען קענען ראנגלען זיך געגען איהם. די געזעצע איז

האבען זיך פון איהם פערשפרייט אויף אויגער נאך פאלק! גענוג.
גענוג גענוג!

אט די פראגע געהאנדעלט ה' פויגערס פראשורע, יעדעס
ווארט איז דאך געשריבען מיט בלוט און טרעהרען. לייגט זי, און
דאס הארץ וועט אייך אזוי וועה טהון ווי מיר, און איהר וועט אייך
אויף אזוי שטעמען ווי איך.
ווארשא,

פאלקס געזונטהייט.

אנשטעקענדע קראנקהייטען.

די שאלה, ווי מען היט זיך אפ פון אנשטעקענדיגע
קראנקהייטען, האט מען שוין נישט איינקאל געפרעגט. די
דאקטוירים זענען דערמיט שוין פון לאנג שטארק פערמיטערעסירט
און וועלען נאך אלעאנע צייט זיך דערמיט אינטערעסירען. וויפיל
מוזענדע מוטערס בעניסען זיך מיט הייסע טרעהרען דערמאנענדיג, די
ינגע קינדער, וואס די אקורייטע קראנקהייטען: דיפטעריע, סקארלא-
טין, קאזלען און אנדערע האבען ביי זיי ארויס געריסען. עס איז פסט
נישט דא איין פאמיליע, וואס דאט נישט שווער געליטען פון די
דאזיגע קראנקהייטען. מיר וועלען דא ברענגען א סטאטיסטיק נאר
פון איין שטאדט, פון פעטערסבורג, די הויפטשטאדט פון רוסלאנד.
פון דער סטאטיסטיק זעהט מען ווי אויגענעמער גרויס עס איז
די צאהל פון די נפשות, וואס געהען אנוועק פון דער וועלט. פאר
דער צייט. אין פעטערסבורג אליין שטארבען אויס יעדעס יאהר פון
סקארלאטען 50 ביז 200² הלייגע קינדער (דאס ווענדט זיך לויט די
שטאטיקייט פון דער מנהל). פון קאזלען שטארבען אויס 40 ביז 100,
פון דיפטעריע און קרום ארום 800, פון קאקלאש (קיין-הוסט) מעהר
אלס 500, פון טיפוס 50¹. אין די לעצטע 10 יאהר, פון 1885 ביז 1895,
זענען אין פעטערסבורג אויסגעשטארבען 189080 קינדער אין דעם
עלטער פון 1 ביז 15 יאהר; דערפון זענען 38,875, דאס הייסט עפס
וועניגער פון א דריטעל געשטארבען פון אנשטעקענדע קראנקהייטען.
ווען מיר זאלען רעכענען, אז פון אלע אנשטעקענדע קראנקהייטען
שטארבען נאר 10 פראצענט, וואס דאס איז שוין די קלענסטע צאהל,
וועט אויסמאכען, אז ביי א יאהר לייזען איין ערך פון 40 מוזענד
קינדער אויף שווערע אנשטעקענדע קראנקהייטען. 40 מוזענד נפשות,
א רעכט גרויסע שטארק אויף דער פראווינץ, האט דאך נישט מעהר
אייגנזאמער פון דעם! ווער עס פערעכענט די יסורים און צער, וואס
די מוזענדער ארעמע, קראנקע קינדער געפעהן, טראגען דורך, וועט
מוךה ניין, אז די פראגע ווענען אנשטעקענדיגע קראנקהייטען איז
זעהר וויכטיג און מען דארף זיך דערמיט שטארק אינטערסירען. ווען
מיר זאלען אנעהמען, אז דאס היילען פון יעדעס קינד קאסט ווי 6
רובל, מאכט דאך אויף אויס, אז פעטערסבורג ווערט אן דורך די
אנשטעקענדיגע קראנקהייטען א סומע פון 260,000 רובל א יאהר.

נאר נישט אזוי לייכט לאזט זיך ענטפערען אויף די דאזיגע
פראגע. אמת, די געלעהרגטע האבען, נאך א סך חקירות ודרישונג
ארויס געפונען די הויפט-סבות פון מעהרענע אנשטעקענדיגע קראנק-
הייטען; אזוי, למשל, ווייט מען שוין אויף זיכער, אז א סך ווערען

קראנק פון בויך-טיפוס פון דעם נישט געקאכטען וואסער, וואס זיי
טרינקען, א סוכאטע און דיפטעריע קען מען בעקומען, אז מען טרינקט
די מילך פון א בוקה וואס איז קראנק אויף די דאזיגע קראנקהייטען.
עס זענען אבער דא נאך א סך ווענען, דורך וועלכע די קראנקהייטען
גנגענען זיך אריין ביי אויגענע קינדער, אזויגע ווענען, וואס מיר קענען
עס גאר נישט פיהלען, נישט בעמעקען, ווייל מיר האבען נישט דערצו
די חוששים, מיט וועלכע מען קאן די דאזיגע ווענען ארויסגעפינען קראנק
צו ווערען איז גענוג, אז א געזונד קינד זאל זיין צוזאמען מיט א
קינד, וואס איז נאך נישט עפענטליך קראנק, נאר עס איז שוין
אנגעשטעקט, אדער ווען עס זאל זיך טרעפען אין גאס מיט א מענשען,
וואס איז אקארשט ארויסגעגאנגען פון א שטוב, וואס דארטען געפינט
זיך איין אנשטעקענדיגער קראנקער, אדער עס קאן די קראנקהייט איין
אטהעמען, ארוינטער שליינגען אדער גלאט אזוי אריינקומען דורך א
צעריגטען ארט פון קערפער. עס איז דעריבער א גרויסער ספק אויב
עס וועט אמאל די מענשען געראמען זיך אבזעהיטען פון די דאזיגע
קראנקהייטען. דאס דארף אויך אבער נישט אבהאלטען, גאר אדערפא
דאס דארף אויך אויסמונטערען מלחמה צו האלטען מיט אלע אויגענע
פחות קענען דעם שרעקליכען שונא, וואס לאקערט אויף אויגער גע-
זונדהייט, אנצונועמען אלע מיטעל צו פערטרייבען אלע סבות פון
די דאזיגע קראנקהייטען.

יענדע קומט.

ש - ג.

ליטעראטור און הונקט

הפךנוג, נחמן קהנוד והוראה בער הורים ומורים, המויל:
הוצאת "תושיה" נרשה, העורכים: איל בן-אבירדור ושל נדרון, חוברת
א חשן תרס"ג.

(דער פערטאג א מאנאט-זשורנאל פאר ערציעהונג און אונטערריכט
פאר געלטערען און לעהרער. די הערויסגעבער: פערלאג תושיה אין
ווארשא, די רעדאקטארען: א. ל. בן אבירדור און ש. ל. נאדראן).
אין דעם דאזיגען זשורנאל געפינען זיך פערשידענע מאקרים פון
דעם רעדאקטאר ה' נאדראן, נח פנים, שמואל ראזענפעלד און נאך
אנדערע.

אזא זשורנאל איז אין העברעאיש נאך נישט געווען אין מיר
עמפעלען איבערע לענער, וועלכע אינטערעסירען זיך מיט דער פער-
דאזיגער פראגע ביי יודען, זיך אויף דעם זשורנאל צו אבאנירען, דען
ער בעהאנדעלט די פראגע ווער ערנסט און מאכט דעם לענער בער-
קאנט מיט פיעל זאכען, וואס ער האט ביז איצט נישט געוואוסט.

— ווי מיר האבען געהערט, פערקאנט פון ניי-יאהר, 1898 ה'
אשר גינצבורג (אחר העם) די רעדאקטאר פון דעם העברעאישען
מאנאטיקען זשורנאל "השלח" און ויין שטעלע נעמט איבער דיר יוסף
קלויזנער.

— דער יודישער מאלער יוסף איזנאעלס אויס אמסטערדאם
(האלאנד) איז אויסגעוועהלט געווארען אין דער פאריזער אקאדעמיע
אנשטאט דעם פערשטארבענעם יודישען סקולפטאר מרדכי אנטאקאלסקי.

— דער בעוואוסטער רוסישער ביכער פערלאג "Знание", געהט
איבער צו דעם בעוואוסטען רוסישען שריפטשטעלער מאקסיס גארקי
די ווערק פון ה' גארקי זענען שוין איבערגעדרוקט צום פערטען מאל
און עס זענען שוין פערקויפט געווארען 150,000 עקזעמפלארע.

— די פאריזער אקאדעמיע פאר שטענדיגער ליטעראטור, האט דעם

ראבינער ישראל לוי אויס פארן געגעבען די פרעמיע, וואס איז בעשטימט געווען פאר דאס בעסטע בוך וואס מען וועט אנשרייבען אין די אריענטאלישע וויסנשאפטן פאר דעם ספר בן סירא וואס ער האט ארויס געגעבען.

יודישע פרויענוועלט

I. אלגעמיינע נייעס.

— דער רוסישער מיניסטער פאר פאלקס-פילרוג וועט קירצליך פארטראגען א פראיעקט פאר דער רעגירונגס-ראט, אז מען זאל דעם מערעצינישען אינסטיטוט פאר פרויען געבען די אייגענע רעכט וואס אלע מערעצינישע פאקולטעטן האבען.
— דער פרויענבונד, וועלכער איז נישט קאנג אין פולנאריע נע-
ווארען האט שוין זיין אייגענעם בלאט, עס הייסט "זשענסקי גלאס".
— אין בודאפעסט האט די פערנאטלונג פון א שול אייגענערייכט א פקשה צום מאניסטראט, ער זאל די לערערניען פערביטען צו טראגען קליידער מיט שלעפעס, ווייל דער שטוב וואס ווערט פון די שלעפעס שאדעט פאר די געווענהייט פון די שילערניען.
— די פרוי פון דעם רוסישען אפיציר ביקאווי אין קיעוו האט בעקומען די ערלויבניש ארויסצוגעבען אונטער איהר רעדאקציע א פרויענ-צייטונג פאר מאדעס.

II. יודישע נייעס.

— אין לאנדאן האט מען נישט לאנג געגרינדעט א קלוב פאר יודישע מיידלעך. אין דעם קלוב וועלען די יודישע מיידלעך צוברענגען די פרייע צייט מיט אונטערהאלטונגען, זינגען און ביכער לענען.
— דער קוראטאר פון אדעסאער לעהר-קאמיטאט האט ערלויבט דער פרוי רובענקראט צו עפענען אין אבענר-שולע פאר מיידלעך.
— אין די 218 עפענטליכע העכערע-שולען פאר מיידלעך אין פרייסען זענען אין יאהר 1901 געוועזען 6489 יודישע שילערניען.
— אין ווארשא האבען היינטיגעס יאהר אין 4 מען גימנאזיום פאר מיידלעך געענדיגט 84 שילערניען דאס גימנאזיום, דערפון האבען 8 בע-
קומען פרעמיעס און 5 פאחואלע ליסטען; אלע 8 שילערניען זענען יודישע.
— פרוי סאלאמע גינצבורג אין בערלין האט צו איהר 70 יעהריגען געבולטסאט צעטהיילט 10,000 מארק אויף יודישע צדקות.

ליבען און לעבען.

ג. *

די פילאזאפען בעווייזען מיט פיעל ראיות, אז די שטארקע, אלטעמטיגע קראפט, נעמען וועלכער מיר זענען גיט אימשטאנד צו קעמפען, די ליבע, וואס ציהט אנאנדער צוויי פערזאנען פון נענע-
געשילעכטער (מענליכער און ווייבליכער), איז א לעבעסוויילען פון דעם נאנצען מענשליכען געשילעכט, א וויילען פון דער נאטור, וועלכער ווערט-ערפילט אין דעם בעשעפעניש וואס מוז געבוירען ווערען.
פדי גענויער צו פערשטעהן די ווערטער מוז איך דא ערקלערן

דער לענער, אז יעדער מענש געהער ערשטענס צו דער נאנצער מענשהייט און דערנאך צו זיך אליין. אבער אין יעדען מענשען ליגט טייער אייגענווארצלעט עגאזיס, אייגענליבע, ער טהוט אלעס גיבט-פאר פאר זיך, נאר אין די מעשים, וואס איהם דאכט זיך, אז ער טהוט פאר זיך אליין, זענען דא פיעל אזאלכע, וואס אין אמת אריין טהוט ער זיי פאר דער נאנצער מענשהייט, דאס רופט מען "אינסטינקט". די ליבע איז אויף איינס פון יענע מעשים, וואס דער מענש מיינט, אז ער טהוט דאס פאר זיין מוכה וועגען, אבער אין אמת אריין טהוט ער נאר דעם וויילען פון דער נאנצער מענשהייט, דאס רופט די פילאזאפען מיט דעם נאמען לעבענס-וויילען פאר דער מענשהייט, א וויילען צו דער-האלטען די עקזיסטענץ, דאס דא-זיין פון דער מענשהייט.

אלס אמתער אנפאנג פון דעם לעבען פאר דעם קינסטיגען בעשעפעניש קאן מען רעכענען די רגע, אין וועלכער די עלטערן האבען אנגעהויבען זיך צו ליבען, דעם אייגענליכע, אין וועלכען זיי האבען דאס ערשטע מאל ליידענשאפטליך געווארפען זייערע בליקען אויף איין אנדער, דאמאלס האט זיך שוין אנגעהויבען צו בעשאפען דאס נייע בעשעפעניש אין דעם געדאנק, אויף פילאזאפיש לשון הייסט דאס אזוי: דאס גייע בעשעפעניש, וואס זאל געבארען ווערען פון דער ליבע, איז די אידעע, וואס שטרעבט מיט די שטארקסטע קרעפטען זיך צו פערזינדלעכען, דער לעבענס-וויילען איז די אורזאכע פון דער ליידענשאפטליכער ליבע.

אויבואהל די ליבע איז אימער די זעלבע, האט זי יעדאך איהרע שטופען, הויכע און נידריגע, און די צוויי עקסטע פון זיי (די נידריקסטע און די העכסטע) וועלען הייסען: קערפערליכע און אינער-לישע. יעדע ליבע האט איהרע מאטיווען, דאס הייסט ווען איין פערזאן פערליבט זיך אן א צווייטען פערזאן פון דעם געענגעשילעכט האט זי דערצו געוויסע טעמים, פאר וואס זי איז פערליבט? וואס זי האט געפינען אין יענער פערזאן מעהר ווי ביי אנדערע פערזאנען? דאס רופט מען מאטיווען, און לויט די מאטיווען וועט די ליבע זיין נידריג אדער הויך. די קערפערליכע ליבע האט איהרע מאטיווען: די געווינדעהייט, די קראפט, די שענהייט און אין אלגעמיין די יוגענד. דאס זענען די ערשטע בעדינגונגען פון דער ליבע, ווייל דער לעבענס-וויילען פון דער מענשהייט זוכט ערשטענס די בעדינגונגען צו דער-האלטען דעם מענש אויף דער וועלט אין זיין יעצטיגען געשטאלט, געווינדע, שטארק און ישען. דערנאך וואס העכער די ליבע געהט ביז צו איהרער העכסטער שטופע, ביז צו דער אידעאלישער ליבע ווערען בענוצט וואס א מאל גייע מאטיווען, שפעציעלע אייגענשאפטען, וואס דער פערליבטער געפינט אין דער געליבטער פערזאן. די ליבע איז מעהר אדער וועניגער ענטשפערעכענדיג צו ערפילען דעם וואונש פון דעם פערליבטען.

וועגען די מאטיווען פון יעדע ליבע וועלען מיר רעדען פאר-דראבע גאנץ בעזונדער אין דעם קינסטיגען קאפיטעל, וואו מיר וועלען זיי ערקלערען אלס בעווייז דארויף, אז די ליבע איז א לעבענס-וויילען פון דער מענשהייט. יעצט וועלען מיר זיך בענגיגען מיט אייניגע ווערטער וועגען די מאטיווען אין אלגעמיין.
לויט ווי מיר האבען שוין איינמאל געזאגט, בענוצט זיך די

נאטור מיט א פארטעל ליעב צו מאכען איין פערזאן פאר דער צוויי-טען, בדי צו עררייכען איהר צוועק, צו ברענגען אויף דער וועלט א נייע בריאה. יעצט וועט די זאך בעסער ערקלערט ווערען:

דער ענאזיס, וואס ליגט טיעף אין יעדען מענטשען, גייגט איהם אימער צו טהון נאר פאר זיך און ביי דער העכסטער אינטעליגענץ, ביי דעם גרעסטען פערשטאנד און קליינשאפט הערט דער מענטש נישט אויף צו זיין פרייער א מענטש פאר זיך און דערנאך פאר דער נאנצער מענטשהייט. און אזוי ווי די ליבע איז אין נאנצען אלעבענס-ווילען פאר דער מענטשהייט, טון זי האבען מאטיווען וועלכע בעריהרען דעם ענאזיס, עס מוז זיך דעם פערליבטען דאכטען אז ער געפינט אין דער געליבטען פערזאן עטוואס בעזונדערעס פאר זיין גליק, פאר זיין אייגענעם לעבען, און נאר אזוינאך פיהרט די נאטור אויס איהר פלאן. דאס פארטעל פון דער נאטור וועט הייסען אויף פילאזאפיש לשון אינערליכער אינסטינקט. אונז איז געוועהליך בעקאנט דער איינערליכער אינסטינקט ביי אנדערע בעשעפענישען, און עס איז א-גענומען אז דער מענטש האט נישט קיין אינסטינקט, ער טהוט אלעס בערעכענט מיט געוויסע מאטיווען, אויסער וואס מען זעהט ביי זייענדיגע קינדער ווי זוכען די ברוקט ביי דער מוטער צו זייען; אבער אין אמת אריין האט דער מענטש אויך אינסטינקט. און דיעזער איז אינערליך, די מאטיווען דערביי זענען נישט מער ווי א פארטעל פון דער נאטור. דער ווארם זוכט מיט דער גרעסטער מיהע איג פלייס-קייט און שטעלט איין זיין לעבען צו געפינען א זיכער ארט, וואו צו לעבען זיינע אייער-דאס זעלבע טהוט דער מענטש ביי דעם זוכען פון זיין פאר מיט די ענטשפערעכענדע אייגענשאפטען. דערביי זעהען מיר, אז דער מאנס-פערשין צילט צו דעם נאטור'ס צוועק מיט אזא אייפער, מיט אזא פלייס, אז ער מוקט נאר נישט דארויף וואס זיין פערשטאנד דיקטירט איהם, ער פערבינדעט זיך אויס ליבע אהן שום בערעכנונג, ער פער-ליגט דערביי פערמענען, געהרע, אלעס טהויערסטע אין דער וועלט און מאכעט מאל אויף דאס לעבען.

א שאד וואס מיר קענען זיך נישט פערשטענדיגען מיט יענעם ווארם, וואס שטעלט איין דאס לעבען פאר די אייער וואס ער לעגט, און מיר קענען נישט וויסען וואס פאר מאטיווען ער האט דערביי, מיר רופען דאס אן מיט דעם נאמען אינסטינקט, וועהרענד ביי מענטשען ווייסען מיר די מאטיווען און דעריבער רופען מיר עס גישט מיט דעם רעכטען נאמען — אינערליכער אינסטינקט אדער בלינדע גייגונג. ווען נישט דער אינסטינקט, די בלינדע גייגונג, וואלט דער מענטש אלס פערשטענדליכע בריאה, אלס פערזאנלעכע בעשעפעניש קיין מאל נישט געוואלט דינען צום גוצען פאר די מענטשהייט מיט אייגענעם שאדען, און בדי איהם צו פערבלענדען די אויגען האט איהם די נאטור געגעבען די מאסקע פון אייגענעם פערגניגען, ער זאל טהון ניג-מא פאר זיין אייגענעם גוצען, ער זאל ערפילען די נאטור'ס צוועק פון ליבע צו אונז לעבען.

דאדורף ווער אינז ערקלעהרט די מערקווירדיגע ערשיינונג, אז מעסט יעדער פערליבטער, נאכדעם ווי ער האט זיין ציל עררייכט, געפינט ער זיך ווי ענטטיישט, ער וואונדערט זיך דארויף, וואס זיינע

האפנונגען זענען נור טהיילווייז פערוויקליכט געווארען; ער האט זיך פארגעשטעלט גילדענע בערג און עס הייבט זיך גיט אן. דארויף זאגט זיך א ווייז, אז ליבע איז גלייך צו קדחת, נאר מיט דעם אונטער-שיר, אז דאס צווייטע הייבט אן מיט קעלט און ענדיגט מיט היץ און דאס ערשטע פארקעהרט.

ביי דער געלעגעהייט נאך א זאך: דער אונטערשיר צווישען דער ליבע פון דעם מאנספערשין צו דעם פרויענציער און צווישען דער ליבע פון פרויענציער צום מאנספערשין, פאר אלעס איז צו בע-מערקען, אז די ליבע ביי דעם מאנספערשין איז נישט אימער אזוי פעסט ווי ביי דעם פרויענציער. די ליבע ביי דעם מאנספערשין ווערט שוואכער פון דער מינוט וואס דער וואונדז איז ערפילט געווארען; פון יענער מינוט אן געפעלט דעם מאנספערשין יעדעס אנדערע יונגעס פרויענציער בעסער ווי זיין אייגענע פרוי. דאנעמען די ליבע פון דער פרוי צו איהר מאן ווערט וואס א טאג שטארקער און ווער שמועסט נאך ווען זי איז שוואנגער געווארען. דיעזע ערשיינונג קאן ערקלערט ווערען נאר אויף דעם אופן: דער נאטור'ס צוועק איז צו דערהאלטען דאס געזעלעכט און וואס מער עס צו פערברייטען, רייך צו מאכען מיט בעשעפענישען, צו דינען צוועק קאן איין מאנספערשין זעהר לייכט אין פערלויף פון איין יאהר ווערען א פאטער פון הונדערט קינדער, נאטירליך ווען ער בעזיצט אזוי פיעל ווייבער, וועהרענד די פרוי קאן אין דער זעלבער צייט נאר איין מאל געבערען.

דעריבער זוכען די מענער פיעל פרויען, און די פרוי ווערט צו-געפונדען צו איין מאן, זי זעהט אין איהם א ברויטגעבער און בעשיצער פאר דעם קינסטיגען קינד, דעריבער איז די טרייהייט פון א מאן עט-וואס קינסטליכעס, וועהרענד די טרייהייט פון דער פרוי איז א נאטור-ליכע זאך: און דעריבער איז אויף די אונטרייהייט פון דער פרוי שטראפווירדיג מער ווי די אונטרייהייט פון דעם מאן.

מ י כ ל ו ע ב ע ר

רעדאקטארען | מ. ספעקטאר. פערלאן
"ד.ר. ה. ד. הורוויץ. פאלקס-בילדונג."

מיט היינטיגער נומער שיקען מיר אונזערע אבאנענטמען דאס פאדערקלאט מיט דעם אינהאלט-פערצייכנים פון די "פרייענזעלט" פון פאריגען יאהר.

די אדמיניסטראציע.

פאבריק פון טעראדען, קאנטארסקע, נאמעס איג פאפיראסען ביכלעך.
סלאד פון פאפיראסען פאפיר און מאשינקעס צי גילוען
C. И. Киперманъ, Варшава, Належки № 37.
10-7 מוסטערן זענער גראטיס (111)

אראגאגורסקי. ווארשא, לעשנא 4 א.
דאס איינציגסטע מיטעל צום אויסראטען נאגניאטקעס (הינער-
אויגען) בראדאווקעס און פעהרארטעטע הויט צור פרייז 30 קאפ'
און 10 קאפ פארדערן איבעראל. 25-2 (126)

מכ"ע יוצא לאור בפמטרוני פעמים בשבוע עם ארבעה מאספים בשנה לכל עניני העם העברי בפרט ולעניני מדינה מדע וספרות בכלל.

בהשתתפות הד"ר י"ל קאצענעלסאן.

לע"ע הבטיחו לקחת חלק ב"הזמן" הסופרים האלה:

ד"ר מ. א. אייזענשטארט, יעקב איזראעלסאן, ר. בריינין, ב. בראנדט, פ. געץ, ברוך דוד גינצבורג, ד"ר א. א. הרבני, יוסף אליהו טרויש, ד"ר יצחק טובים, ואב יעבין, דוד כהנא, מרדכי בן הלל הכהן, א. ל. לעווניסקי, ל. לעווין, יעקב מוא"ה, ד. מגיד, ד"ר י. מרגליו, א. נאמבערג, שלום הלוי עפשטיין, י"ל פריק, ד. פרישטאן, ג. פערעפערקאוויץ, ד"ר ש. פאנאנסקי, צ"ה פרילוצקי, ש"ל ציטראן, ד"ר ה. קאנטאר, ש. ראזענפעלד, רב-צער, בער ראטנער, ש. פ. ראבינאוויץ (שפ"ר), א. שולמאן, י. שטיינבערג, בהמדיקה הכאה נפרסם את שמות יתר הסופרים אשר יקחו חלק ב"הזמן".

המחיר לשנה—ששה ר"ב, לחצי שנה—שלושה ר"ב, לרבע שנה—רו"ב א' וחצי.

הגליון הראשון יצא עוד בחדש דעצעמבער וישולח לכל דורשיו חנם אין כסף.

המו"ל מרדכי יפה.

העורך והמו"ל בן-ציון ב"ן.

הכתבת: Редакция газеты „ГАЗЕТА“, С-Петербургъ, Екатерининскій каналъ 68.

ד"ר מ. קעניגשטיין
ווארשא, גראניטשנא 6
בעהאנדערט האלד, אויערען-אונ-נאזען-קראנקהייטען ביי 10 אין דער פריה אונ-6 נאכמיטאג, אין דער היילאנשטאלט דויקא 26 פון 2 ביי 3. (96) 8-50

הוצאת „ישרון“
בימ"ס „ישרון“ מלא וגדוש בכל הספרים החדשים שיצאו לאור מכל בתי הדפוס העבריים וגם בספרים עתיקים יקרי הערך והמציאות, קונה ומוכר ספרים ובמיוחד ספרות גדולה בכל מיני ספרים עבריים. נכנס לרשות הוצאת „ישרון“ אלבום ארץ ישראל והמושבות מאת ש. ראפאלאוויץ וזקס. פני יקר כזה לא היה עוד בספרותנו. שבעים וחמש ציורים ממוארות הארץ וממקומות הקדושים וממושבות אחינו באר"ק, ותולדות המושבות וראשית התיסדותן.

כתוב הוא עברית ואשכנזית. האלבוט הזה ראוי הוא להיות בכל בית ישראל לנו ולקשות. מחירו 8 ר"ב, בכריכה יפה 8.75 עם פורטח. למו"ס ואגדות ציניות הנחה הנגוה. Книгоизд. „Ieshurun“ Wilno Russland Verlag „Ieshurun“ Wilno Russland 25-48

אהוב את המלאכה!
אללע סארטען שפיגעל מאכען לערנט אויס גרינטליך, אויך דורך בריעפע
דער 25-ועהרונער פראקטיקאנט אין דא שפיגעלפאבריקאציע
Address: Юды Вейнблату Варшава, Спизкая 22. (105) 25-4

פריירינען אונ דאמען
קענען זיך אויסלערנען גוט שניידען און גייהען אין א קורצע צייט דורך בריעף אין ווערמאן, רוישיש און דייטשיש, די מעטאדע איז די בעסטע און די גרינגסטע, אפילו 12 יעהריגע מערבען קענען זיך גוט אויסלערנען, אויף תשובה א מארקע, גוט ואכט און פרעגט אן ביי:
T-жъ Бертъ Найдичъ, Варшава. (26) 25-10
ТОЛЬКО ПЪСКОЛЬКИМИ РУБЛЯМИ МОЖЕТЪ КАЖДЫЙ ЗАВЕСТИ ПОСТОЯННЫЙ ХОРОШИЙ ЗАРАБОТОКЪ у себя дома. Объяснение бесплатно. Адресъ: Я. Найдичъ, Варшава.

וויר מאכען אויפמערקזאם
אויף דען פרוואט כירורגישען שפיטאל פון ד"ר בארעל ווארשא מוראנווסקא 14, אלע אפעראציע-א-נען ווערען דורכגעפיהרט פאן ד"ר בארעל. אנגענומען ווערען חירו-גישע קראנקע יעדען טאג פון 10-3 פרוואט וואהונג 4-7 אונד 3 פון 7-10

מיטלען צום לעבען.
דיא אלע לעהרעס וועלכע איך לעהרען מאכען: זייס (אייניגע סארטען), ברען-עהל, שוהדואכס, וואגענשמיד, לאמבער און נאך פערשידענע וויכטיגע אייסארבייטונגען האב איך צוזאמען געשטעלט אין א בוך פיר פריי 3 רובל אלע אריינקען, איך אנטווארטע אויף פראגעס אונד שיקע ראח-מאטעריאל (7-10) לויט פערלאנג
H. M. MATYSONЪ Варшава, Милая ул. 17.

דיא וועלט

צענטראל-ארגאן דער ציוניסטישען בעוועגונג.
ערשיינט יעדען פרייטאג.

דעראקציע אונד אדמיניסטראציע: Wien, IX. Türkenstrasse 9.

דיא וועלט איזט דאס אפיציעלע ארגאן פיר אללע מיטגלידען דעם ציוניסטישען אקציע-קאמיטעט, דער ווידישען קאלאניאלבאנק, דער נאציאנאלפאנד-קאמיטעט, דעם קאנגרעס-בוראם.

דיא וועלט בעציו דאס אפאנעמעט דערוועלכען, איזט צופאליג קאנגרעס-בעזלעסעס פיר אללע ציוניסטישע פערזאנען אבליגאטארען. דיא וועלט איזט דאהער אויך אין אללע ווערמאנען פערזאנען, ווירד פאן הונדערטשטויזענדען געלעזען.

דיא וועלט געהערט דאהער מיט צו דעם בעסטען אינערציאנארגאנען אנצייגען אין דערוועלכען זינד ביידיש אונד האבען דעם בעסטען ערפאלג.

אבאנגעמענס: גאנציהאריג 7 רובל, 12 קראנען 14 שיללינג, 17 פראנק, האלב-האריג דיא האלפטע.

אינעראמע: פיר דא 45mm ברייטע שיללימעטריאלע 10 העללער, ביא וועדערהאלנג שטייגענדער דאכטע.

י. שעקמאן ווארשא.

פאבריק פון וילבער 84 פראכע עט פלאטע-ווארען. 50-2

חירורגיש-ארטאפעדישע אישטאלט

פון ד"ר רייכשטיין

נעחמט אן צו חירורגישע בע-האנדלונג אויסגעקומען שדרות אונ פיס: געלענק-אונ מוסקעל-קראנקהייטען, ווי אויך צו מאכסאן פין 4 ביז 6 אוהר, אין דעם א-טאפעדישען ווערקשטאט ביי דעם אישטאלט ווערען פערפערמירט דורך ספעציאליסטען: קארסעמען, אפאראטען צו האנדע אונ פיסע, שיענען הילענאפאראטע העסטונג, קינסטליכע פיסע, אדערלוי רופטור-אונ בוך-גארטעל א. ו. ו.

שיר ציון ספרים
שנים לעד ספרות
נכ"ל עשור
הוצאת „ציון“
מחירו 15 ק"ג 20 ק"ג
Kniptisch, „Tyman“ Baranawa, Verlag „Tuschlan“ Warschau.

בֶּשֶׁר קוֹנְעֵרֵאל בֶּשֶׁר

אין ריינעם ניסענשאַמאַלץ זעהר נענזנד
פיר מאַנעליידערנע, גוט צום קאַכען
און באַקען פערשיעדענע שפייזן.
האַרטע קאַקבוסטער, אייך אללע
אַרטיקלען פיר שאַקאלאַרעפאַבריקען
הכשרים פון וואַרשויער רבנים.
הויפטערקויף אין וואַרשאַ, דויקאַ 36
15-0 ביי א.מ. קאַשער. 114

ד"ר מ. פינקעלקרויט

ווארשא, קארמעליצקא 23
הײַלט האלד, נאזע- אונג אויערען-
קראנקהיימען.
הײַלט אויך שטאָממענדע (וועלכע
(121) זאָאָקען זיך ביים ריידען). 5-10

וויכטיגע בעקאנטמאכונג!!

פריש אנגעקומען:
רויטע קארדינעלע צו:
7 רובל, שארע צו 5 ר'
נענצע סלאוויקע 8 ר'
זאלאן פגעל מיט פראכט
פערדע 2 רובל א פאר
אפאר קליינע פאפאנאן 4 ר'
פאפאנאן וואס לערנען יך רעדען 6 ר', גילען
וואס זיינען לערליך פון 10 ר', אנא-
הישע קעטץ פון 10 ר', עלענאנא
שטיינען פון 8 ר', קאמארקען גוט זינע
גענדע 5 ר', סאמיצעס 1.50 ר', פיש
גאלדערנע זויבערנע און אונלענדישע פון
8 קאפ, אקוואריום פון 8 ר', גראמקע-
פון 1.25 ר', שאטקעס 25 ק', באדע-
הילדע 50 ק', אויך מושלען צום אויס-
צירען וועלע און אקוואריום אין גרויסען
אויסווערע עמפעהלט דער נעאלאגישע
מאנאין ערנעסט פעשעל, וואראש-
נאוואסטאמארסקא 7.
(124) 5-4

די בעוואיסטע פאבריק פון פער-
שיעדענע פופען (לאקעס) האט
איבער אויפ'ן לאגער א גרויסען
אויסוואהל פון פערשיעדענע

ביפען פון פערשיעדענע גרויס,
אויך ברושליאקעס פיר קינדער
צו בילדיגע פרייען אין איינצעל אויך

122 אנגרא-פערקויף 5-5
M. B. ВАЙЛЬ. ВАРШАВА
Новолипки № 5, кв. 15.

פאבריק פאן פייער-
פיעסטען

אייזערנע

קאסען
עמפּעעהלט איהרע
אויסארבייטונג נאך
דעם נייעסטען סיסטעם
קאנקורירט מיט דיא
פרייזען אויך פער-
גרעסער איך די N.N.
געגען אנדערע פאב-
ליקאנטען.

פרי"ו-קוראנטען פראנקא.

III, X A P II, Варшава

(102) Новоліпське 40. 10—7

באלוואנישע אנשטאלט.

יהושע טייטלבוים דויכא 16

נעקמט אן צו פערגלירען,
 פערזילבערן, פערניקלעך,
 אקסידירען, און בראנז-
 רען פערשניידענע מע-
 טאל ארבייט. עס ווערד
 אויך אנגענומען אלעס
 וילבערגע און פערזיל-
 בערטע גלייב אויף צו
 פרישען ווי גאנץ נייע.
 פיר דייערהאפטיגייט
 און צו גאנץ
 מעסיגע פריזען.

גירטעל 20—5
 פערשיעדענע אויסלעדישע
 פרעססונגען, ווי אויך דאמפ-
 מיט אלער ארט שטאנלעך גאנץ
 בילליג.

עם ווערדען גע-
זוכט אגענטען אויף
זעהר גוטע בעדי-
גונגען.
איללומט, פרייז-

קוראנטען ווערדען
פערזענדעט אינאיינעם.
Контора фабрика на-

Ш. Е. ФРИДМАНА

Варшава, Бѣляцкая 23.
10—8 (97)

גייטיג פאר יעדען!
וויכטיג פאר אלעמען

— וואס איז אייער שטוענדן? אייער פונקט? איהר זענט א סוחר? א הענדלער? א קרעמער? א לעהרער? א בעל-מלאכה? וויפיעל פארדיענט איהר א חודש? ... נאר וויפיעל איהר זאלט נישט פארדיענען, קאנט איהר דאך אבשפארען עטליכע פרומות א טאג, סאןזארגען אייערע נויב און קינדער אויף גאנץ מוידט; טאמער שטאנקט איהר חלילה פאר דער צייט וועלען אייערע קינדער נישט בלייבען אויס'ן אנדערען טאג אהן ברויט, אייער אלמנה וועט מען נישט דארפן געהן מאכען איבער דער שטאקט קיין נדבות, אייער טאכטער וועט האבען מיט וואס צו געהן צו דער חופה. און טאקי איהר אליין, איהר מענט אייף לעבען ביז 120 יאהר, קאנט אייך באווארענען אויף דער עלטער מיט א קאפיטאל פון מזומגע קערפלעך. דאס קאנט איהר אויספיהרען נאר דאן ווען איהר פארסטראכירט אייער לעבען, און בכדי צו שטרגרין- גערען אייך די נאך האט די גייע אטעקוראניגערעלשאפט

Высочайше утвержденное

Генеральное Общества Страхований жизни

и пожизненных доходов

אויסגעדרייט פון אייגנטומענען פרווילעגירעם, וואס קיין געזעלשאפט האט זיי נישט:

(א) איהר קאנט אייער פרעמיע צאהלען אלע חוץ ש. -- (ב) איהר צאהלט נישט פאר קיין פאליס און עס קאסט אייך ניט קיין שום הוצאות. -- (ג) קלאטע אייה צו צאהרקען פרעמיע נאכ'ן זמן האט איהר דריי חדשים. -- (ד) האט איהר אייגענצאהלט דריי יאהר קאנט איהר נאכדעם אויפהערען צאהלען פון צוויי ביז דרייצעהן יאהר און איהר זענט אלץ פארסטראכירט (ненарушимость). -- (ה) געהט איבער דאס ערשטע יאהר איז אייער פאליס באווארענט פון לאדעניש און פון אלסדינג עס מעג זיין וואס סייזיל (неоспоримость). -- (ו) נאך די ערשטע דריי יאהר קאנט איהר מאכען מיט אייער פאליס וואס איהר ווילט. אדער אייפהערען צאהלען פרעמיע און ארויסנעמען איין אייגענצאהלטען פאליס אדער אויסלייזען אויפ'ן פאליס עפלד אויף 6% קשנה וכדומה פארשיעדענע קאמבינאציעס. -- (ז) אייער קאפיטאל ווערד ארויסגעצאהלט ניד אהן א שום עפוב, און נאר אייך אדער אייערע יורשים קיין שום ארעסט און קיין שום חוב אויף אייער קאפיטאל ווערד ניט אנגענומען.

אָנענטען ווערען געזוכט אומערום. — ביכלעך, מאַריסעז, קלאַנקען ווערען אַרויסגעשיקט אימליכען אומזיסט.
זיך ווענדען צום:

Управляющій Агентствами Генеральнаго О-ва Страхования жизни М. Л. ЕВЗЕРОВЪ, ОДЕССА.

די פראווליענע פון דער געזעלשאפט איז אין:

10—5 С.-Петербургъ, Невскій 23. (82)

(82)